

Elintarviketeollisuuden
**LUONTO-
KÄSIKIRJA**

Maaliskuu 2026

Luontokäsikirjan on toteuttanut One Planet Oy yhteistyössä ETL:n asiantuntijoiden ja Luontokäsikirjan työpajoihin osallistuneiden yritysten kanssa. Työpajatyöskentelyyn ovat osallistuneet: Appetit, Arla, Atria, Fazer, Hankkija, Naapurin maalaiskana, Olvi, Raisio, Saarioinen, Trans Farm, Vaasan, Valio ja Viking Malt.

@2026

Elintarviketeollisuuden luontokäsikirja

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL)

Pasilankatu 2, 00240 Helsinki

etl@etl.fi

etl.fi

Taitto: Aaron Hietaniemi

Kansikuvat: (vas-oik): Snellmannin Kokkikartano Oy, Paulig Group, Pixapay, Pixapay & Mostphotos.

Esipuhe

Elintarvikealalla yhteys luontoon on läheisempi kuin monilla muilla toimialoilla. Raaka-aineiden saatavuus, laatu ja kustannukset kytkeytyvät suoraan ekosysteemien tilaan. Samalla yritysten oma toiminta vaikuttaa luontoon joko sen monimuotoisuutta vahvistaen tai heikentäen.

Useissa ruokia ja juomia valmistavissa yrityksessä luontotyötä on tehty jo pitkään ja tavoitteellisesti. Asiakkaat, kuluttajat ja kiristynyt sääntely edellyttävät yrityksiltä konkreettisia toimia luonnon hyväksi, mutta myös yrityksissä työskentelevät henkilöt haluavat antaa oman panoksensa luontopositiivisuuden saavuttamiseksi. Lisäksi luontovaikutusten huomioiminen on noussut keskeiseksi osaksi yritysten strategista riskienhallintaa, sillä luontoriippuvuudet vaikuttavat suoraan liiketoiminnan jatkuvuuteen, kilpailukykyyn ja resilienssiin.

Tämän käsikirjan tavoitteena on kuvata tavoitetila sekä tarjota käytännön työkaluja ja esimerkkejä siitä, miten elintarviketeollisuus voi vauhdittaa toimiaan luontokadon pysäyttämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Käsikirja jatkaa vuonna 2023 julkaistun [elintarviketeollisuuden biodiversiteettiselvityksen](#) työtä ja tukee olennaisesti [Kansallisen Ruokastrategian](#) (2025) vision toteuttamista.

Luontokäsikirja on laadittu tiiviissä yhteistyössä **Elintarviketeollisuusliiton** (ETL) yhteistyökumppani **One Planet Oy:n** ja **jäsenyritysten** kanssa. Yritykset ovat korostaneet yhteistyön, yhteisen tavoitteen ja mittareiden sekä hyvien käytäntöjen jakamisen merkitystä luontotyön vaikuttavuuden vahvistamisessa. Kiitämme lämpimästi kaikkia työhön osallistuneita.

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvässä keskustelussa sävy on tärkeä. Nyt on aika siirtyä pelkistä haitoista ratkaisuihin ja myönteisiin vaikutuksiin. Yritysten tekemällä luontotyöllä on saavutettu jo paljon – ja tätä työtä halutaan vahvistaa entisestään koko ruokaketjun ja luonnon yhteiseksi hyväksi.

Käsikirjan toivotaan innostavan alan yrityksiä jatkamaan tai käynnistämään omaa työtään luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Yhteiskunnalta ja päätöksentekijöiltä ala tarvitsee kannustimia ja ennakoitavaa ohjausta, jotta luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen voi edetä yhä kunnianhimoisemmin kohti yhteisiä tavoitteita.

Sisällys (1/2)

Käsikirjan **A-osassa** kuvataan tausta elintarviketeollisuuden ja luonnon yhteydestä sekä määritellään koko toimialan yhteinen luontotavoite. **B-osassa** kuvataan konkreettisia askeleita, joilla elintarvikealan yritykset voivat kääntää luontovaikutuksensa positiivisiksi. Lisäksi esitellään alan yritysten hyviä käytäntöjä inspiraatioksi niiden laajemmalle skaalaamiselle.

A-osa: Elintarviketeollisuus ja luontotyö

01 Elintarviketeollisuuden rooli luontotyössä

Elintarviketeollisuuden rooli luontotyössä

Elintarviketeollisuus on riippuvainen luonnosta

02 Elintarviketeollisuuden luontotavoite

Elintarviketeollisuuden luontotavoite

Kansainväliset, kansalliset ja alan luontotavoitteet

Alan luontotavoitteen seuranta

Kuva: Sinebrychoff Oy Ab

Sisällys (2/2)

B-osa: Yritysten luontotyö

01

Toimintaympäristön ymmärtäminen

*Toimintaympäristön ymmärtäminen
luo pohjan luontotyölle*

*Yrityskohtaisten luontovaikutusten ja
riippuvuuksien selvittäminen*

*Yrityskohtaiset luontoriskit
ja -mahdollisuudet*

02

Vision ja tavoitteen asettaminen

Mitä vision ja tavoitteen tulisi kuvata?

Luontotavoitteen asettaminen

*Lähestymistapoja ja
viitekehyksiä*

Tieteeseen perustuvat luontotavoitteet (SBTN)

03

Tiekartan rakentaminen

Luontotyö on kokonaisuus

Tiekartan ohjeellinen sisältö:

Luontotyötä ohjaavat periaatteet:

- *Luontovaikutusten priorisointi*
- *Lievennyshierarkia*
- *Yhteistyömahdollisuudet arvoketjussa*

04

Toimenpiteiden toteuttaminen

Yritysten luontotoimenpiteitä ja yritysesimerkkejä:

- *Tuotesuunnittelu ja liiketoiminnan kehittäminen*
- *Toimitusketjut ja hankinnat*
- *Tuotantoprosessien resurssitehokkuus*
- *Luontohankkeet ja verkostot*

Luontotyön kehittäminen vaatii yhteistyötä

05

Mittarit, seuranta ja raportointi

*Mittaroinnin, seurannan ja
raportoinnin rooli luontotyössä*

Mittariston kehittäminen

*Luontotyö ja vapaaehtoinen
kestävyysraportointi-standardi*

06

Ratkaisuja luontotyön haasteisiin

Toimintaympäristön on tuettava luontotyötä

Toimintaympäristön luomat mahdollisuudet

Luontotyöstä innostuminen ja motivoituminen

Rahoitusmahdollisuudet

Luontotyön tekeminen tietopuutteista huolimatta

A-Osa

| Elintarviketeollisuus ja luontotyö

Kuva: Paulig Group

A-osa

01

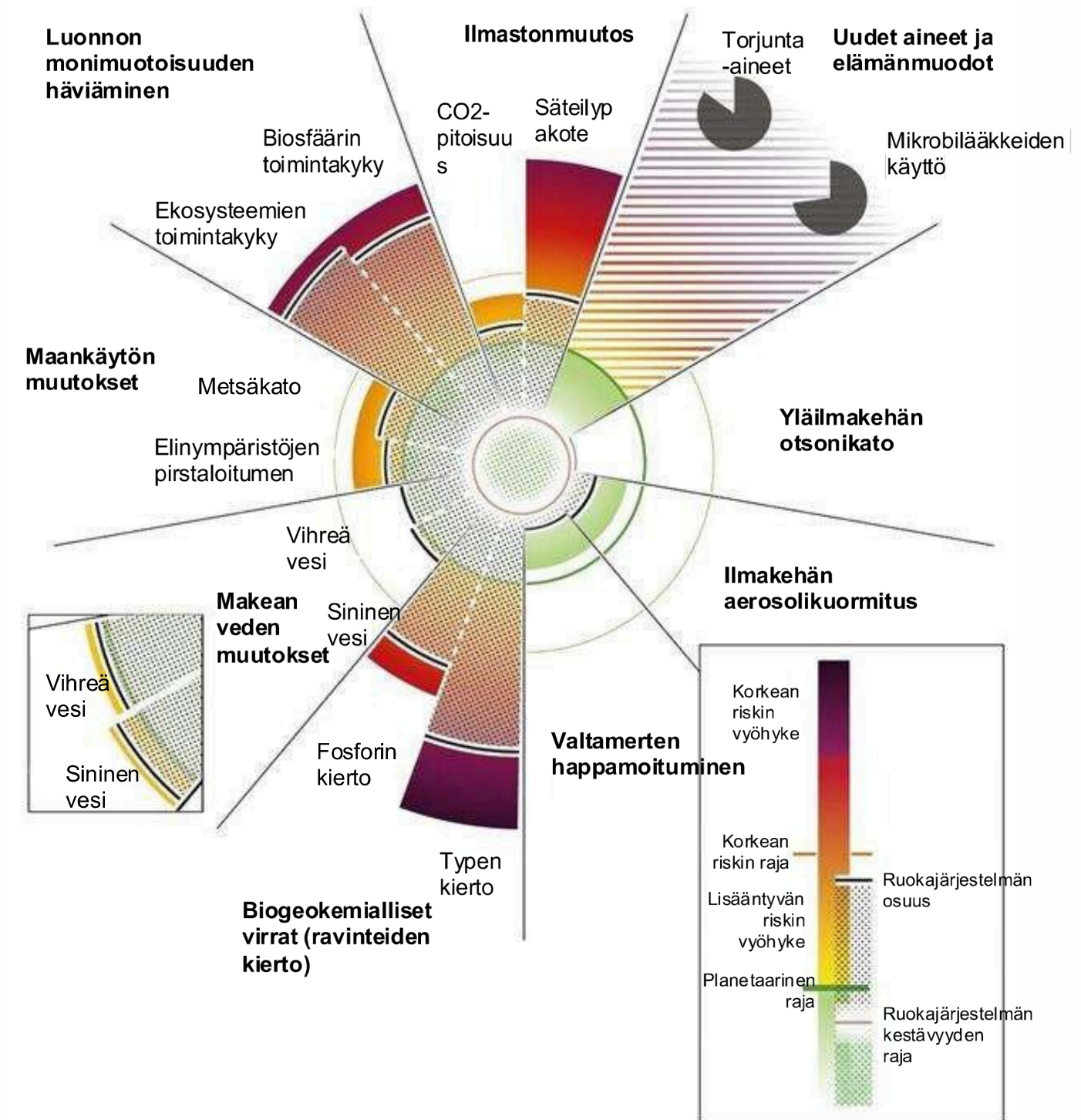
**| Elintarviketeollisuuden
rooli luontotyössä**

Kuva: Helsingin Mylly Oy

Elintarviketeollisuuden rooli luontotyössä

Elintarviketeollisuus on Suomen kolmanneksi suurin teollisuuden ala. Alalla on keskeinen rooli koko elintarvikeketjun yhdistäjänä, sillä teollisuus jalostaa ja pakkaa alkutuotannon raaka-aineista valmistettuja ruoka- ja juomatuotteita päivittäistavara-kaupalle myytäväksi. Keskeisen roolinsa sekä kokonsa myötä elintarviketeollisuudella on suuri merkitys Suomen luontotoimiin.

Ruokajärjestelmän kestävyys on keskeisessä roolissa maapallon planeetaristen rajojen saavuttamisessa erityisesti laajan maankäyttönsä, ilmastopäästöjensä, rehevöitymisvaikutustensa ja luonnonvarojen käytön osalta.

Ruokajärjestelmän osuus planeetaristen rajojen ylittämässä.
Ruokajärjestelmän osuutta kuvaavat harmaat kiilat. (Rockström ym., 2025.)

Elintarviketeollisuus on riippuvainen luonnosta

Elintarviketeollisuus on vahvasti riippuvainen luonnon monimuotoisuudesta ja luonnon ekosysteemipalveluista erityisesti raaka-aineiden saatavuuden vuoksi. Teollisuuden toiminta myös vaikuttaa luonnontilaan.

Luontoriippuvuutensa vuoksi luontokadon pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen on elintarviketeollisuuden yrityksille strateginen kysymys toimintaedellytysten varmistamiseksi. Luontokato uhkaa raaka-aineiden saatavuutta, mikä tulee huomioida yritysten riskienhallinnassa ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien löytämisessä.

“Luontokadon pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen on elintarviketeollisuuden yrityksille strateginen kysymys.”

Elintarviketeollisuuden luontovaikutuksia syntyy arvoketjun eri vaiheissa painottuen vahvasti alkutuotantoon sekä maankäytön muutoksista johtuvaan luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen. Luontotoimien tavoitteena on hallita luontoriippuvuuksia ja kääntää negatiiviset luontovaikutukset positiiviksi ja näin vahvistaa luonnon monimuotoisuutta

Kuva: Mostphotos

Jäsenkysely

Elintarviketeollisuusliiton **kevällä 2025** toteuttaman [jäsenkyselyn](#) mukaan useat elintarviketeollisuuden yritykset ovat työskennelleet pitkään luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi.

Kyselyn mukaan lähes kolmasosa yrityksistä on asettanut tavoitteita luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi liiketoiminnassa ja lähes puolella on suunnitelmia asettaa tavoitteita.

A-osa

02

**Elintarviketeollisuuden
luontotavoitteet**

Kuva: Paulig Group

Elintarviketeollisuuden luontotavoite

Vuoteen 2040

mennessä suomalainen elintarviketeollisuus on omalta osaltaan pysäyttänyt luontokadon etenemisen, jonka jälkeen sen toiminta kokonaisuudessaan vahvistaa luonnon monimuotoisuutta.

Kansainväliset, kansalliset ja alan luontotavoitteet

Globaali luontotavoite

Globaali luontotavoite ja 23 siihen liittyvää alatavoitetta asetettiin joulukuussa 2022 hyväksytyssä **Kunming-Montrealin monimuotoisuusviitekehyksessä**:

2030: Mennessä tavoite on tehdä kiireellisiä toimia luontokadon pysäyttämiseksi ja kehityssuunnan kääntämiseksi, jotta luonto on elpymisuralla ihmisten ja planeetan hyväksi, suojelemalla ja käyttämällä luontoa kestävästi.

2050: Visiona on maailma, joka elää sopusoinnussa luonnon kanssa.

Alatavoite 10: Varmistetaan, että maatalous-, vesiviljely-, kalastus- ja metsätalouskäytössä olevia alueita hoidetaan kestävästi, erityisesti luonnon monimuotoisuuden kestävällä käytöllä, sisältäen luonnon monimuotoisuudelle myönteisten käytäntöjen merkittävän lisäämisen, kuten kestäväen tehostamisen, agroekologiset tai muut innovatiiviset lähestymistavat.

EU:n luontotavoite

EU:n biodiversiteettistrategian tavoite on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Strategiassa on muun muassa suojelualueisiin liittyviä tavoitteita, joiden mukaan oikeudellisen suojelun piirissä tulee olla vähintään 30 prosenttia EU:n maa- ja merialueista ja tästä vähintään kolmannes eli 10 prosenttia pinta-alasta on suojeltava tiukasti.

Suomen kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia 2035 oli vuoden 2026 alkaessa edelleen valmisteilla.

Kansallinen ruokastrategia

Kansallisen ruokastrategian (2025) yksi neljästä strategisesta päämäärästä on luonnon kantokyky. Sen mukaan:

Vuonna 2040 Suomen ruokajärjestelmä ylläpitää ja vahvistaa luonnon kantokykyä. Koko ruokajärjestelmä on onnistunut kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Luonnon monimuotoisuus on lisääntynyt maatalous- ja luonnonympäristöissä, ja vesistöjen ravinnekuormitus on vähentynyt. Ruuantuotanto tukee kestäväää vesitaloutta ja käyttää luonnonvaroja resurssiviisaasti. Ruuantuotannon kannalta haitalliset vieraslajit ovat hallinnassa.

Ruokastrategian visio sekä tavoitevuosi 2040 luovat pohjan elintarviketeollisuuden luontotavoitteelle. Elintarviketeollisuuden yritykset voivat vaikuttaa ruokajärjestelmän muutokseen oman toimintansa ja arvoketjunsä kautta, ja näin tehdä oman osansa ruokastrategian päämäärien sekä globaalien luontotavoitteidensa saavuttamiseksi.

Käytännössä luonnon kantokykyä tuetaan vähentämällä ruuantuotannon osuutta luontokatoa aiheuttaville paineille, eli ajureille, ja vahvistamalla monimuotoisuutta maatalous- ja luonnonympäristöissä.

Elintarviketeollisuuden luontotavoite

Elintarviketeollisuusliitto on yhdessä jäsenyritystensä kanssa asettanut luontotavoitteeksi:

Vuoteen 2040 mennessä suomalainen elintarviketeollisuus on omalta osaltaan pysäyttänyt luontokadon etenemisen, jonka jälkeen sen toiminta kokonaisuudessaan vahvistaa luonnon monimuotoisuutta.

Mitä tavoite tarkoittaa?

- Tavoitetilassa elintarviketeollisuuden yritysten toiminta vahvistaa enemmän luonnon monimuotoisuutta vuonna 2040 kuin heikentää sitä.
- Elintarviketeollisuuden yritykset voivat vaikuttaa omalta osaltaan tunnistamalla oman toimintansa ja arvoketjunsä suurimmat negatiiviset ja positiiviset vaikutukset luontoon.
- Yritysten omien, tarkempien tavoitteiden asettaminen (ks. Vision ja tavoitteen asettaminen) ja niiden seuranta (ks. Mittarointi, seuranta ja raportointi) tukevat alan luontotavoitteen saavuttamista.

Alan luontotavoitteen seuranta

Elintarviketeollisuusliitto seuraa edistystä kohti alan luontotavoitetta luodakseen alalle yhteisen kuvan luontotyön tilasta. Tämän tavoitteena on luoda yrityksille kannustin luontotoimiin tarttumisesta kohti tilaa, jossa yrityskohtaiset tavoitteet ovat linjassa koko alan yhteisen tavoitteen kanssa.

ETL rakentaa seurantaansa ruokastrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Nämä tarkentuvat vuoden 2026 kuluessa.

Seurannan apuna voidaan myös käyttää muun muassa:

- Elintarviketeollisuuden yritysten vastuullisuusraporteissa jaettua tietoa luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä tavoitteista, toimista ja edistysaskelista.
- Jäsenkyselyitä, joihin voidaan sisällyttää luontotyöhön liittyviä kysymyksiä, soveltaen esimerkiksi vapaaehtoisia eurooppalaisia kestävyysraportointistandardeja (ks. Mittarointi, seuranta ja raportointi)

Mahdollisia ETL:n mittareita

Vapaaehtoisessa eurooppalaisessa kestävyysraportointistandardissa, (kohta 78, sivu 16/66) on määritetty peruskysymyksiä yritysten vastuullisuustoimista, joita voidaan käyttää soveltaen seurannan mittareina.

Onko yrityksillä olemassa olevia kestävän kehityksen käytäntöjä, -ohjeistuksia tai tulevia aloitteita, jotka käsittelevät luonnon monimuotoisuutta?

Kyllä Ei

Ovatko ne julkisesti saatavilla?

Kyllä Ei

Sisältävätkö ohjeistukset tai käytännöt numeerisia tavoitteita?

Kyllä Ei

Jos KYLLÄ, onko tavoite linjassa elintarviketeollisuuden tavoitteen kanssa?

Kyllä Ei

Lisätietoa luontotyöstä ja vapaaehtoisesta kestävyysraportointistandardista kappaleessa Mittarointi, seuranta ja raportointi.

B-osa

| Yritysten luontotyö

Kuva: Snellmannin Kokkikartano Oy

Viisi askelta yritysten luontotyön syventämiseen tai käynnistämiseen

Viiden askeleen etenemismahdollisuudet elintarvikeyritysten luontotyön käynnistämiseen on laadittu vuonna 2023 julkaistussa Elintarviketeollisuuden biodiversiteettiselvityksessä. Luontokäsikirjassa esitetään konkreettisia ohjeistuksia askelten edistämiseen.

01

Toimintaympäristön ymmärtäminen

Mitä biodiversiteetti liike- toiminnallemme merkitsee?

02

Vision ja tavoitteen asettaminen

Mikä on meille tärkeää ja mitä haluamme saavuttaa?

03

Tiekartan rakentaminen

Miten voimme vaikuttavasti edistää biodiversiteettiä?

04

Toimenpiteiden toteuttaminen

Miten viemme tavoitteemme ja tiekarttamme käytäntöön?

05

Mittarit, seuranta ja raportointi

Miten todennamme ja seuraamme vaikuttavuutta?

B-osa

01

Toimintaympäristön ymmärtäminen

Kuva: Atria Oyj

Toimintaympäristön ymmärtäminen luo pohjan luontotyölle

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvän toimintaympäristön ymmärtäminen sisältää neljä keskeistä huomioitavaa kohtaa:

Globaalit ja EU:n tavoitteet luontokadon pysäyttämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi huomioiden erityisesti elintarviketeollisuutta koskevat tavoitteet.

Yrityksen liiketoiminnan ja luonnon suhde. ETL:n vuoden 2023 biodiversiteettiselvitykseen perehtyminen ja sen hyödyntäminen yrityskohtaisen luontotyön käynnistämisessä.

Yrityskohtaisten merkittävien luontovaikutusten ja -riippuvuuksien selvittäminen, esimerkiksi Encore Exiobase, Bioscope, STAR-työkalujen avulla.

Yrityskohtaiset luontoriskit ja -mahdollisuudet.

Yrityskohtaisten luontovaikutusten ja -riippuvuuksien selvittäminen

Luontovaikutuksia kannattaa hahmottaa **luontokadon ajureiden** kautta:

Ilmastonmuutos

Vieraslajit

Maan ja mertenkäyttö

Saastuminen

Luonnonvarojen suora hyödyntäminen

Ilmastonmuutos on yksi merkittävimmistä luontokadon ajureista. Luontokato puolestaan kiihdyttää ilmastonmuutosta ja vaikeuttaa siihen sopeutumista. Lähes kaikki toimet, jotka vahvistavat luonnon monimuotoisuutta, hillitsevät myös ilmastonmuutosta ja auttavat siihen sopeutumisessa.

Toisaalta jotkut ilmastotoimet aiheuttavat paikallista luontokatoa. Tämän vuoksi yritysten tulee tarkastella ilmasto- ja luontotoimien synergioita ja kompromisseja.

Esimerkkejä elintarviketeollisuuden yritysten luontovaikutuksista

Ilmastonmuutos

- **Fossiiliset polttoaineet** aiheuttavat kasvihuonekaasupäästöjä.
- **Energian turha käyttö** lisää energiankulutusta vaikeuttaen vihreää siirtymää.
- **Märehtijöiden ruoansulatuksesta, lannasta ja biokaasusta** aiheutuu metaanipäästöjä.

Maan ja mertenkäyttö

- **Maankäytön muutokset**, esimerkiksi peltojen raivaaminen tai tehdasalueen rakentaminen voi aiheuttaa elinympäristöjen häviämistä, kuten metsäkatoa.
- **Elintarvikkeiden tuotantoketju** vaatii maapinta-alaa vieden tilaa luonnonympäristöiltä.

Vieraslajit

- **Vieraslajien leviäminen logistiikan kautta** uusille alueille, joilla ne voivat aiheuttaa satojen heikentymistä ja vaikutuksia raaka-aineiden saatavuuteen ja kustannuksiin.

Saastuminen

- **Käsittämättömät jätevedet** voivat rehevöittää vesistöjä ja haitta-aineita ympäristöön.
- **Lannoitteiden liiallinen käyttö ja levittäminen pelloille** voi rehevöittää vesistöjä.
- **Torjunta-aineiden käyttö** voi vaikuttaa haitallisesti pölyttäjiin ja lintuihin.

Luonnonvarojen suora hyödyntäminen

- **Elollisten luonnonvarojen**, kuten kalakantojen tai puumateriaalien liiallinen hyödyntäminen lisää lajien uhanalaistumista.
- **Elottomien luonnonvarojen**, kuten veden tai metallien ja mineraalien liiallinen käyttö ja käyttöönotto aiheuttaa kuivumista ja muutoksia elinympäristöissä.

Lue lisää [biodiversiteettiselvityksen](#) (2023) kappaleesta:
3.1. Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen

Yrityskohtaiset luontoriskit ja -mahdollisuudet

Lainsäädännön muutokset sekä kuluttajien ja sidosryhmien odotukset muuttavat yritysten toimintaympäristöä ja markkinoita.

Yritykset, jotka tunnistavat ja hallitsevat näihin liittyviä riskejä, sekä pystyvät hyödyntämään niihin sisältyvät mahdollisuudet, voivat saavuttaa kilpailuetua ja luoda uutta liiketoimintaa.

Luontokadon erilaiset riskiluokat:

Fyysinen riski	Oikeusriski
Lainsäädännöllinen riski	Maineriski
Markkinariski	Rahoitusriski

Esimerkkejä luontoriskien kääntämisestä mahdollisuuksiksi

Riskiluokka

Esimerkki riskistä

Riskin haltuunotto -mahdollisuus

Fyysinen riski

Luontokato vaarantaa raaka-aineen saannin tai sen kustannukset voivat nousta.

Toimitusketjun resilienssi, raaka-aineiden vakaiden kustannusten varmistaminen. Uudet raaka-aineinnovaatiot.

Lainsäädännöllinen riski

Yritys ei ole ennakoanut lainsäädännön tiukkenemista ja sen toimilupa voi vaarantua tai se voi kohdata sanktiota.

Yritys ennakoi lainsäädännön muutokset hyötyen edelläkävijyydestä ja uusista liiketoimintamahdollisuuksista.

Markkinariski

Markkinat muuttuvat lainsäädännön ja kuluttajien kysyntämuutosten johdosta.

Yritys voi muuttaa tuoteportfoliotaan ja valjastaa uusia markkinoita vastatakseen syntyneeseen kysyntään.

Oikeusriski

Yritys voi joutua vastaamaan oikeudessa suorista tai välillistä luontovaikutuksistaan.

Yritys on suojassa oikeudellisilta riskeiltä varmistaessaan toimintansa yhdenmukaisuuden sääntelyn kanssa.

Maineriski

Yrityksen maine heikkenee asiakkaiden, kuluttajien, omistajien tai työntekijöiden silmissä.

Yrityksen liiketoiminta voi hyötyä asiakkaiden, kuluttajien ja työntekijöiden silmissä edelläkävijyydestään.

Rahoitusriski

Yritysten investointirahoitus tai vakuutusmaksut ovat korkeampia, jos luontovaikutuksia ei huomioida.

Yritys voi saada rahoitusta ja vakuutuksia paremmin ehdoin.

Lue lisää [biodiversiteettiselvityksen \(2023\) kappaleesta: 4.1](#)

Luontovaikutusten ja -riippuvuuksien hallinta tarkoittaa riskienhallintaa

B-osa

02

Vision ja tavoitteen asettaminen

Kuva: Mostphotos

Mitä vision ja tavoitteen tulisi kuvata?

Yrityksen vision ja tavoitteen asettamisessa kannattaa huomioida luontotyön tuoma lisäarvo. Esimerkiksi asiakkaiden tehdessä omia luontositoumuksia arvoketjun toimijoille voi avautua uusia liiketoimintamahdollisuuksia, jos se pystyy osoittamaan oman työnsä tukevan luontotyölle asetettujen yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

Luontotyön tavoitteen asettamiseen kannattaa sitoutua strategisella ja kokonaisvaltaisella otteella huomioiden seuraavat:

Mahdollisuus linjata yrityksen tavoitteet globaalin, EU:n, Suomen ja Elintarviketeollisuuden luonnon monimuotoisuustavoitteiden kanssa.

Yksityiskohtaisempi tavoitteiden asettaminen ja mahdollisesti niitä vastaavien **viitekehysten ja tarkastelutapojen valinta** (esim. tieteeseen perustuvat luontotavoitteet).

Mittareiden valinta siten, että tavoitteiden saavuttamista ja luontotyössä edistymistä voidaan seurata.

Kuva: Pixabay

Luontotavoitteen asettaminen

- **Määritä lähtötaso**
Listaa, mitä toimia yritys jo tekee ympäristö- ja ilmastovastuullisuuden saralla ja hahmota, miten nämä vaikuttavat luonnon monimuotoisuuteen.
- **Arvioi luontokadon ajureiden kautta, mistä syntyvät suurimmat suorat ja välilliset vaikutukset**
- **Aseta tavoite näiden hallintaan**
Tavoitteen voi asettaa koko yrityksen toiminnalle, esimerkiksi luontoposiitivisuus vuoteen 203X mennessä tai yksittäiselle ajurille: luontoposiitivisuus maankäytössä vuoteen 203x mennessä. Välillisissä vaikutuksissa kannattaa aluksi keskittyä niiden raaka-aineiden luontovaikutusten hallintaan, joilla on suurimmat luontovaikutukset ja joita käytetään suurimmissa määrin.
- **Halutessaan osoittaa korkeaa kunnianhimon tasoa yritysten kannattaa hyödyntää tieteeseen perustuvat luontotavoitteet-viitekehystä**
(SBTN, science based targets for nature) tai TNFD-LEAP-viitekehystä
(Taskforce on nature related financial disclosures). Nämä tuovat uskottavuutta ja vertailtavuutta.
- **Tavoitteen kehittäminen ja tarkasteleminen**
Tavoitteen asettamista kannattaa tehdä toistuvasti kehittäen, tarkastellen tavoitetta toimenpiteiden priorisoinnin ja oppien perusteella.

Kuva: Snellmannin Kokkikartano Oy

Lähestymistapoja ja viitekehyksiä

SMART-lähestymistapa

Lähestymistapa ohjaa tavoitteen asettamista. Tavoitteiden tulisi olla:

- S** = Tarkkoja (specific)
- M** = Mitattavia, measurable
- A** = Saavutettavissa olevia (achievable)
- R** = Relevantteja (relevant)
- T** = aikaan sidottuja (time-bound)

Tavoitteelle tulee määrittää riittävät laadulliset tai määrälliset mittarit, jotta voidaan arvioida kehitystä suhteessa tavoitteisiin. Nykytilan arvioinnin ja tavoitteen asetannan jälkeen kannattaa laatia tiekartta eli aikataulutettu yleissuunnitelma tavoitteen saavuttamiseksi.

Yritysten tavoitteen asetannassa on hyvä huomioida myös arvoketjun muiden toimijoiden, kuten kaupan, luontotavoitteenasetanta.

TNFD-LEAP-Viitekehys

TNFD:n (Taskforce on Nature Related Financial Disclosures) - LEAP -viitekehyksen avulla voidaan selvittää, mikä on olennaisinta luontotyössä ja mihin kannattaa keskittyä.

- L** = Paikanna (locate)
- E** = Arvioi (evaluate)
- A** = Analysoi (assess)
- P** = valmistaudu toimenpiteisiin (prepare)

LEAP on iteratiivinen prosessi, jossa priorisoidaan alussa kaikista suurimpien vaikutusten (ja riippuvuuksien) haltuunottoa ja arvioidaan näihin liittyvät riskit ja mahdollisuudet. Tämän jälkeen voi siirtyä seuraavaksi suurimpiin vaikutuksiin. **Lue lisää viitekehyksestä**

Esimerkiksi UK:n elintarvike- ja juoma-alan liitto (The Food and Drink Federation, FDF) on rakentanut luontotiekarttansa 2030 TNFD-LEAP-viitekehyksen hyödyntämisen ympärille.

Tieteeseen perustuvat luontotavoitteet (SBTN)

Tieteeseen perustuvat **luontotavoitteet** ovat vastaavia kuin tieteeseen perustuvat **ilmastotavoitteet**, mutta johtuen luontokadon moniulotteisuudesta, yritykset ovat kokeneet luontotavoitteiden asettamisen ilmastotavoitteiden asettamista haasteellisemmaksi.

Vuoden 2026 alussa noin 150 yritystä eri puolilta maailmaa oli sitoutunut tieteeseen perustuvien luontotavoitteiden (Science Based Targets for Nature, SBTN) asetantaan. Mukana on myös muutama elintarviketeollisuuden yritys.

SBTN-tavoitteet ovat mitattavia, vertailukelpoisia, toteutettavissa olevia ja aikaan sidottuja ja ne pohjautuvat parhaaseen saatavilla olevaan tieteeseen. Tavoitteet keskittyvät luontokadon ajureiden eri ulottuvuuksiin, kuten maankäyttöön, makeaan veteen tai ilmastoon. SBTN:n yksityiskohtainen ohjeistus on lähes valmis ja sen loppuosa valmistuu vuoden 2026 aikana.

Lue lisää SBTN-viitekehyksestä [täältä](#).

Kuva: Valio Oy

B-osa

03

**Tiekartan
rakentaminen**

Kuva: Mostphotos

Luontotyö on kokonaisuus

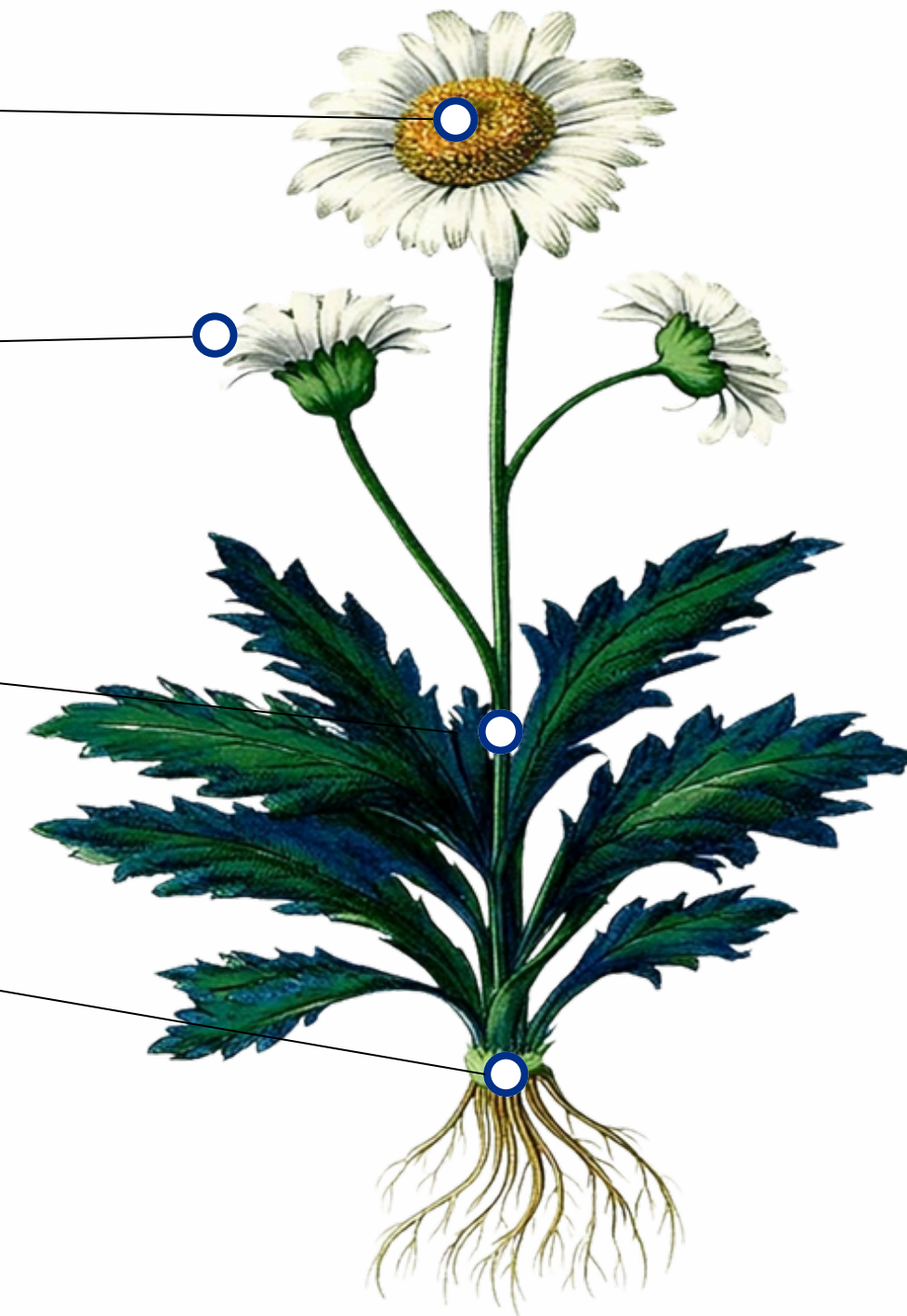
Hede: Toiminnan keskiössä on aktiivinen liiketoiminnan ja luontotyön **kehittäminen**, johon kuuluu esimerkiksi kiertotalousratkaisut, tuotekehitys ja innovointi.

Terälehdet: Yksittäiset **toimet** luontopaineiden vähentämiseksi tai luonnon tilan edistämiseksi ovat usein luontotyön näkyvin osa.

Varsi: Toimintaa tukee jatkuva viestintä ja **yhteistyö**, verkostoituminen ja kumppanuudet alan toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Juuret: Luontotyön juurina toimii **ymmärrys** oman liiketoiminnan luontoyhteyksistä ja sitoutuminen työn edistämiseen.

Luontotyön kokonaisuus on kytköksissä myös muihin ympäristöteemoihin kuten ilmastonmuutokseen ja kiertotalouteen. Työtä tulee kehittää huomioiden mahdollisuudet synergioihin.

Tiekartan ohjeellinen sisältö

Tiekartan rakentamisen tavoitteena on toimia yrityksen strategisena suunnitelmana pitkäjänteiselle luontotyölle. Viereisestä sisällysluettelosta näet yrityksen tiekartan ohjeellisen sisällön.

Aiemmissa B-osion kappaleissa olemme käsitelleet lukuja 1-4 ja tässä kappaleessa syvennymme **lukuun 5: luontotyötä ohjaavat periaatteet**. Lukuja 6 ja 7 käsittelemme seuraavissa kappaleissa tarkemmin esimerkkien avulla.

1. Yrityksen luontotavoite ja perustelu

2. Luonnon monimuotoisuuden integrointi yrityksen strategiaan ja muihin vastuullisuustavoitteisiin

3. Ymmärryksen jatkuva kasvattaminen

4. Johdon sitoutuminen

5. Luontotyötä ohjaavat periaatteet

- a. vaikutusten priorisointi: mihin ja miten on mahdollista vaikuttaa
- b. lievennyshierarkia
- c. yhteistyömahdollisuudet arvoketjussa

6. Toimenpiteet

- a. Tuotesuunnittelu ja liiketoiminnan kehitys
- b. Tuotantoprosessien resurssitehokkuus
- c. Toimitusketjut
- d. Luontohankkeet sidosryhmien kanssa
- e. Toimenpiteiden aikataulutus

7. Mittaaminen, jatkuva parantaminen, raportointi ja viestintä

Luontotyön ohjaavat periaatteet

Luontotyön ohjaavat periaatteet pyrkivät ohjaamaan luontotyötä strategisesti ja varmistamaan, että toimenpiteet ovat sekä toteuttamiskelpoisia että vaikuttavia.

Luontovaikutusten priorisointi

Missä ja miten koko arvoketju vaikuttaa eniten luontoon?
Mihin raaka-aineisiin ja prosesseihin tulisi keskittyä?

Lievennyshierarkia

Miten? Vältä, minimoij ja kompensoi-periaate ohjaa toimintaa ja luonto- vaikutuksiin tarttumista. Minkälaisiin toimiin tulisi keskittyä?

Yhteistyömahdollisuudet arvoketjussa

Mihin toimijoihin on suorat yhteydet ja mahdollisuus kehittää toimia?
Mihin on kaukaisemmat yhteydet ja miten toimintaan voi vaikuttaa?

Ohjaavat periaatteet: Luontovaikutusten priorisointi

Toimien suunnittelussa on syytä aloittaa siitä, missä yrityksen toiminnalla on eniten merkitystä luonnolle. Taustatietoa luontovaikutuksista elintarviketeollisuuden arvoketjussa on esitetty [biodiversiteettiselvityksen](#) kappaleessa 3.1. Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

“Toimien suunnittelussa on syytä aloittaa siitä, missä yrityksen toiminnalla on eniten merkitystä luonnolle.”

Raaka-aineiden hankinta aiheuttaa elintarviketeollisuudessa tyypillisesti suurimmat luontovaikutukset. Tarkasteltavien raaka-aineiden priorisoinnissa kannattaa hyödyntää esimerkiksi SBTN:n, WWF:n tai Water Footprint Networkin listauksia sekä tarkastella, mitä raaka-aineita käytetään suurimmissa määrin.

Vuoden 2026 aikana julkaistaan myös [avoin suomalainen tietokanta](#), joka sisältää tiedot 617 Suomessa kulutetun eri elintarvikkeen luontovaikutuksista.

Kuva: Pixapay

Lisätietoa raaka-aineiden luontovaikutuksista:

- **SBTN** on koostanut listauksen raaka-aineista, joilla tiedetään olevan merkittävä luontokatoa edistävä vaikutus (High Impact Commodity List) sisältäen EU:n metsäkatoasetuksen alaiset tuotteet.
- **WWF:n Kalaopas** on luotu vastuullisten kalavalintojen tekemiseen.
- **Water Footprint Networkin Water Footprint Assessment Tool** avulla voi tarkastella raaka-aineiden veden kulutusta alkutuotannon sijainnin perusteella.
- **WWF:n metsäkatoa** aiheuttavien tuotteiden [listaus](#) (high risk commodity).

Ohjaavat periaatteet: Lievennyshierarkia

Lievennyshierarkia luo raamit sille, miten yrityksen kannattaa pyrkiä hallitsemaan luontovaikutuksiaan.

Periaatteena on:

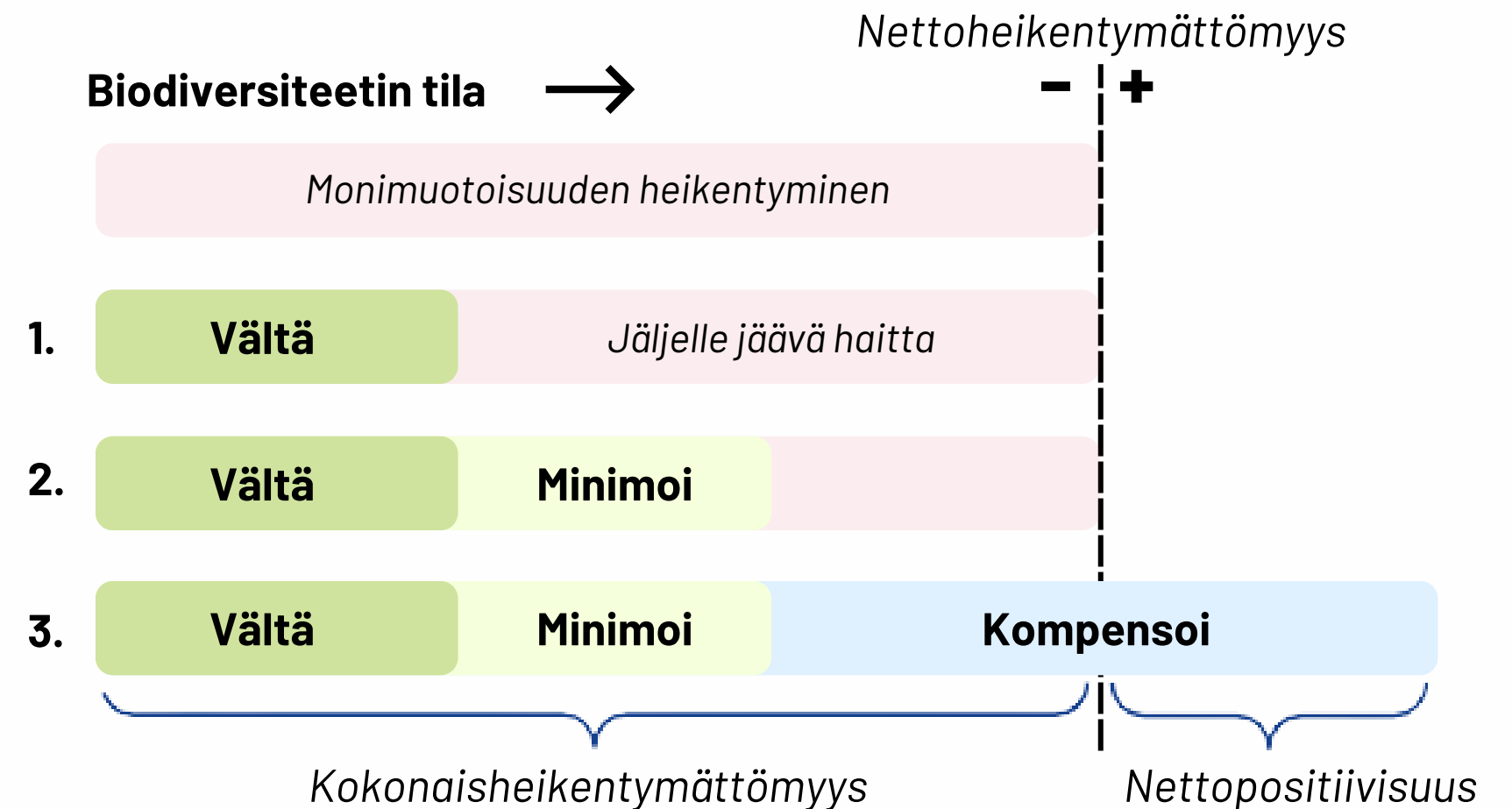
1. Ensisijaisesti luontohaittojen **välttäminen**
2. Toissijaisesti **minimointi**
3. Viimeiseksi jäljelle jäävän haitan **kompensointi**.

Malli soveltuu parhaiten omaan toimintaan. Sitä voi soveltaa erityisesti tuotantoprosesseissa, tuotesuunnittelussa ja liiketoiminnan kehityksessä sekä uusien tuotantolaitosten suunnittelussa.

Arvoketjussa se toimii pääasiassa yrityksen suosituksena tai vaatimuksena tuotantoketjun toimijoille.

Lue lisää [biodiversiteettiselvityksen](#) (2023) kappaleesta: 5.2 Hyvät käytännöt luonnon monimuotoisuuden edistämiseen

Lievennyshierarkia -malli

Ohjaavat periaatteet: Yhteistyömahdollisuudet arvoketjussa

Arvoketjun luontovaikutusten hallinnassa on helpompi kehittää luontotoimia niiden toimijoiden kanssa, joihin on jo suora yhteys. Mitä kauemmas omasta toiminnasta siirrytään arvoketjussa, sen todennäköisemmin toimia kannattaa kehittää useamman sidosryhmän kanssa.

Tiekarttaa laadittaessa kannattaa luoda suunnitelma, miten arvoketjun toimijoihin aikoo vaikuttaa.

Esimerkkivaihtoehtoja ovat:

1. Hankintastrategia tai -periaatteet, esimerkiksi sertifikaattien vaatiminen tai poissulkeminen
2. Yhteistyö raaka-aineiden toimittajien kanssa
3. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Elintarvikearvoketjun vaiheet.
(Elintarviketeollisuusliitto 2023)

B-osa

04

**Toimenpiteiden
toteuttaminen**

Kuva: Mostphotos

Yritysten luontotoimenpiteitä

Olenneisimmat luontotoimet riippuvat 1. yritysten tuotteista, 2. niihin käytetyistä raaka-aineista, 3. tuotantoprosesseista sekä 4. omien prosessien ulkopuolisista luontohankkeista. Seuraavilla sivuilla esitellyistä alan parhaista käytännöistä voi löytää ideoita ja inspiraatiota omien toimenpiteiden kehittämiseen.

Tuotesuunnittelu ja liiketoiminnan kehitys

Lievennyshierarkia ja päätökset siitä, mitä tuotetaan, mitä raaka-aineita käytetään ja millä reseptiikalla sekä miten tuotteet pakataan.

Esimerkiksi kasvipohjaisilla raaka-aineilla on usein pienempi luontojalanjälki kuin eläinperäisillä, mutta tuotantotavoissa ja tuotteiden välillä on eroja.

Toimitusketjut ja hankinnat

Tuottajien ja toimittajien ohjaaminen kohti monimuotoisuutta tukevia viljely- ja tuotantotapoja.

Esimerkiksi uudistavaan ja kestävään viljelyyn tai laidunnukseen kannustaminen.

Tuotantoprosessien resurssitehokkuus

Omien prosessien resurssitehokkuuden parantaminen.

Esimerkiksi materiaalitehokkuus, jätteen vähentäminen ja sivuvirtojen hyödyntäminen.

Luontohankkeet ja verkostot

Toimenpiteet, jotka parantavat luonnon monimuotoisuutta yrityksen tai sen toimitusketjujen toiminnan ulkopuolella.

Esimerkiksi Itämeri-hankkeet tai ekologinen kompensatio.

Yritysten luontotoimenpiteitä: Tuotesuunnittelu ja liiketoiminnan kehitys

Tuotesuunnittelu

Tuotteiden luontovaikutukset määräytyvät sen mukaan, minkälaisien raaka-aineiden käyttöön reseptit ohjaavat. Samalla tuotteiden tulee vastata kuluttajien mieltymyksiä ja odotuksia, jotta tuotteita ei mene hukkaan.

Reseptiikan kehittäminen voi käsittää:

- Joidenkin raaka-aineiden korvaamisen tai vähentämisen tuotteissa
- Uusien raaka-aineiden käytön ja uusien tuotteiden kehittämisen.

Pakkaussuunnittelu

Pakkausten ensisijainen tehtävä on varmistaa, että pakkaus suojaa tuotetta ja sen säilyvyyttä, jotta tuotteen tuottamiseen käytetyt resurssit eivät mene hukkaan.

Pakkausten loppusijoituksen määrittävät kuluttajat, mutta yritykset voivat suunnittelulla mahdollistaa jätteen vähentämisen ja kierrättämisen. Pakkausmateriaalien valinnalla ja vähentämisellä voidaan vähentää paineita luonnolle.

Kehitettäviin toimenpiteisiin kuuluvat:

- Selkeät kierrätysohjeet
- Tuotteiden pakkausmateriaalien vähentäminen
- Turvallisten kierrätysmateriaalien käyttö pakkauksissa
- Kierrätettävyyden parantaminen suosimalla esimerkiksi monomateriaaleja pakkauksissa useiden eri materiaalien sijaan
- Tilanteesta riippuen eri pakkausmateriaalit, kuten sertifioitu kartonki.

Yritysesimerkki

Hankkija tähtää pienentää ympäristökuormaa rehuja kehittämällä

Rehujen ympäristökuormitusta voidaan vähentää kehittämällä ruokintaa ja parantamalla ravintoaineiden hyödyntämistä.

Hankkija tehostaa yksimahaisten eläinten ruokinnassa fosforin hyödyntämistä ja vähentää lantaan erittyvän fosforin määrää fytaasientsyymien avulla. Kivennäisfosfaatin, jonka arvioidaan voivan loppua 100 vuoden kuluessa, käyttötarve eläinten ruokinnassa vähenee ja tuotannon fosfori- ja typpipäästöt pienenevät.

Aminohappokoostumuksen optimointi mahdollistaa eläinten hyvän kasvun ilman liiallista raakavalkuaista.

[Lue lisää](#)

Kuva: Mostphotos

Yritysesimerkki

Viking Maltin luontotyön ytimessä uudet tuotteet ja uudistava viljely

Mallasta valmistava **Viking Malt** tekee luontotyötä sekä kehittämällä tuotevalikoimaansa uusia tuotteita että edistämällä uudistavaa viljelyä.

Härkäpapua käytetään kasvavissa määrin elintarviketeollisuudessa, mikä kannustaa viljelijöitä viljelykiertoon ja parantaa peltojen typensidontaa ja vähentää ympäristökuormitusta. Idätetty (mallastettu) härkäpapu tarjoaa elintarviketeollisuudelle ravitsemuksellisesti monipuolisen proteiininlähteen.

Tuotevalikoima kattaa puolikkaan pavun, rouheen, jauhon sekä proteiini- ja tärkkelysjauhot. Viking Malt ostaa härkäpavun suomalaisilta viljelijöiltä. Härkäpapurumalla soveltuu ruokatuotteiden lisäksi panimoille ja leipomokäyttöön.

[Lue lisää](#)

Kuva: ETL

Yritysesimerkki

Fazerin pakkausvisio vauhdittaa siirtymää ympäristöystävällisiin ratkaisuihin

Elintarvikkeiden pakkaaminen kuluttaa luonnonvaroja ja aiheuttaa kasvihuonepäästöjä. Fazer etsii ympäristöystävällisempiä ratkaisuja ja panostaa materiaalitehokkuuteen.

Yhtiö on vähentänyt muovia 14 % vuodesta 2018 alkaen. Fazerin pakkausmateriaaleista 89 % on kierrätettäviä. Kaikissa pakkauksissa on selkeät kierrätysmerkinnät, jotta ne olisi helpompi lajitella oikein.

[Lue lisää](#)

Kuva: Fazer Finland Oy

Yritysesimerkki

Atria korvaa tuontisoijaa kotimaisilla vaihtoehdoilla

Tuontisoijaan liittyy merkittäviä luontovaikutuksia, kuten metsäkatoa ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä, minkä vuoksi sen käytön vähentäminen on tärkeä osa Atrian vastuullisuussitoumuksia.

A-Rehu on korvannut soijaa kotimaisella rehuherneellä, kuoritulla ohralla, elintarviketeollisuuden sivuvirroilla ja muilla kotimaisilla kilpailukykyisillä raaka-aineilla.

Panostusten myötä A-Rehun kotimaisen herneen sopimusviljelyala on kasvanut moninkertaiseksi, mikä tukee viljelykierron monipuolistumista ja vähentää ulkomaisen raaka-aineen tarvetta.

[Lue lisää](#)

Kuva: Atria Oyj

Yritysten luontotoimenpiteitä: Toimitusketjut ja hankinnat

Hankintaperiaatteet

Hankintapäätöksillä voidaan ohjata tuotteen luontojalanjäljen suuruutta, mutta myös rohkaista ja kannustaa luontoa vahvistavia toimia ja toimijoita.

Hankintapolitiikoissa voidaan esimerkiksi:

- Vaatia toimittajilta vastuullisuussertifikaatteja, kuten luomu-tuotantoa tai metsäkatovapaita raaka-aineita
- Luoda viljelysopimuksia ja kumppanuuksia, jotka sisältävät vaatimuksen monimuotoisuutta tukevista viljelykäytännöistä (ml. aluskasvit, pientareet, viljelykierto)
- Tarjota taloudellisia kannustimia, kuten premium-hintaa tai erityissopimuksia, luonnonhoidon toimenpiteitä toteuttaville tuottajille.

Toimittajien luonto-osaamisen vahvistaminen

Elintarviketeollisuuden yritykset voivat ottaa aktiivisen roolin alkutuotannon prosessien kehittämisessä yhteistyössä tuottajien kanssa. Tällä tavoin voidaan myös varmistaa, että arvoketjun kehitystyössä on reilu vastuunjako.

Kehitystyössä voidaan:

- Ohjata ja kouluttaa sopimustuottajia uudistavan ja kestäväen viljelyn toimintatavoista ja muista luontoviisaista ratkaisuksista
- Toteuttaa ja tukea mittaus-, kartoitus- ja tutkimustyötä tiloilla, jotta luontotoimia voidaan kehittää parhaan mahdollisen tiedon pohjalta.

Uudistava viljely (regenerative farming)

Uudistavalle eli regeneratiivisille viljelylle ei ole yhtä kansainvälistä määritelmää. Kuvaava on esimerkiksi määritelmä, jonka mukaan kyseessä on tieteeseen perustuva lähestymistapa viljelyyn ja maankäyttöön, joka keskittyy maan kasvukunnon, luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden ennallistamiseen ja parantamiseen samalla, kun se kehittää maatalouden tuottavuutta ja joustavuutta.

Siinä hyödynnetään menetelmiä, jotka aktiivisesti uudistavat köyhtynyttä maaperää ja ekosysteemejä, luoden positiivisen kierteen, joka hyödyttää sekä ympäristöä että maatalousjärjestelmiä. Se korostaa maaperän, kasvien, eläinten ja ihmisten välistä keskinäistä riippuvuutta tavoitteenaan luoda uudistava kierto, joka vahvistaa ekosysteemipalveluita ja tukee maatalouden pitkän aikavälin kestävyyttä. [Lue lisää](#)

Tietoa viljelystä Suomen olosuhteissa on saatavilla esimerkiksi BSAG:n [Uudistavan viljelyn e-opistosta](#) ja [ProAgrian](#) julkaisemasta Luontoviisas maatilayritys -oppaasta.

Kuva: Mostphotos

Yritysesimerkki

Pauligin ilmastorahasto vauhdittaa luontotyötä

Paulig on lanseerannut ilmastorahaston vuonna 2023 arvoketjunsä päästövähennyksien ja luontotyön vauhdittamiseen. Rahaston koko perustuu sisäiseen hiilen hinnoitteluun ja päästövähennystiekarttaan osana vuosittaista budjetointia.

Rahaston varat kohdennetaan osaksi pitkän aikavälin hankkeisiin ja osaksi vuosittain valittaviin projekteihin, jotka tukevat Pauligin tieteeseen perustuvia ilmastotavoitteita ja innovatiivisten ratkaisujen kokeilua erityisesti Pauligin arvoketjussa.

Ilmastohyötyjen lisäksi hankkeissa pyritään tyypillisesti edistämään luontoa uudistavien viljelymenetelmiä laajempaa käyttöönottoa. Hankkeet toteutetaan yhteistyössä toimittajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa ja niiden ilmasto-, sekä laajempia luontovaikutuksia mitataan ja edistymistä seurataan säännöllisesti.

[Lue lisää](#)

Kuva: Pixapay

B-osa – Yritysten luontotyö **41**

Yritysesimerkki

Saarioinen luopui palmuöljystä kokonaan

Yksi merkittävimmistä globaaleista luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvista uhista on sademetsien hakkuista aiheutuva metsäkato ja metsien pirstoutuminen, mikä uhkaa sademetsien eläin- ja kasvilajeja sukupuuttokuolemilla. Globaali metsäkato on paitsi mittava luonto- myös ihmisoikeusongelma.

Saarioinen on tehnyt vuosikausia töitä palmuöljyn poistamiseksi omista prosesseistaan ja myös raaka-aineistaan. Työ on vaatinut laajaa tutkimusta ja kehitystä.

[Lue lisää](#)

Kuva: Mostphotos

Yritysesimerkki

Atria kouluttaa tuottajiaan luontotyöhön

Atria panostaa alkutuotannon kehittämiseen ja tuottajien kouluttamiseen muun muassa erilaisten hankkeiden kautta, joiden sisällöt tähtäävät luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen, vesistöjen rehevöitymisen hillintään ja kiertotalouden edistämiseen.

Tuottajien koulutus kattaa esimerkiksi täsmäviljelyn ja ravinteiden käytön tehostamisen, viljelykierron monipuolistamisen, kemiallisten lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytön vähentämisen ja nurmentuotannon ilmastovaikutusten alentamisen. Koulutuksissa pyritään myös edistämään laidunnusta monin eri tavoin ja luodaan laidunnusstrategioita.

[Lue lisää](#)

Kuva: Atria Oyj

Yritysesimerkki

Apetit hyödyntää ja kehittää WWF:n kalaopasta

WWF:n kalaopas on ollut pitkään **Apetitin** kalan hankintalinjausten tukena. Kalaopas pyrkii osaltaan suitsimaan yhtä luontokadon merkittävintä ajuria: ylikalastusta. Apetitilla on tavoitteena lisätä erityisesti kotimaisen särjen ja silakan käyttöä tuotteissa.

Vuonna 2025 tuen avulla teetettiin WWF:n metodologian mukainen selvitys Pyhäjärven särkikalajien kalastuksesta. WWF:n Kalaopas ohjaa vastuulliseen kalan kulutukseen liikennevalomallin avulla. Suomessa tarjolla olevat ruokakalat on luokiteltu vihreälle, keltaiselle tai punaiselle listalle kalakantojen tilan ja pyyntitapojen kestävyys perusteella.

[Lue lisää](#)

Yritysesimerkki

Trans Farmin sopimusviljely

Sopimusviljelyllä voidaan esimerkiksi monipuolistaa viljelykiertoja, vähentää yksipuolista viljelyä ja hyödyntää täsmäviljelyä torjunta-aineiden ja lannoitteiden käytön suhteen.

Trans Farm edistää sopimusviljelyllä erikoiskasvien, kuten kuminan, korianterin ja öljyhampun, viljelyä. Tämä parantaa maaperän rakennetta ja tarjoaa elinympäristöjä erilaisille kasvi- ja eläinlajeille. Viljelijöille tarjoutuu uusia taloudellisesti kannattavia vaihtoehtoja. Viljelyneuvonta ja käytännönläheiset viljelyoppaat auttavat erikoiskasvien viljelyssä.

Trans Farmin sopimusviljely tukee luontoa vähentämällä kemikaalien käyttöä, lisäämällä lajien ja ekosysteemien monimuotoisuutta sekä edistämällä kestäviä viljelykäytäntöjä, jotka parantavat maaperän ja ympäristön hyvinvointia.

[Lue lisää](#)

Kuva: Mostphotos

Kuva: ETL

Yritysesimerkki

Valion kannustimet ilmasto- ja luontotoimiin

Valion vastuullisuusohjelma kannustaa Valion maidontuottajia vapaaehtoisein toimiin lehmien hyvinvoinnin parantamiseksi sekä ulkoilun ja laidunnuksen, ilmastotoimien sekä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Vastuullisuusohjelma tukee samalla Valion tavoitetta nollata maidon hiilijalanjälki vuoteen 2035 mennessä. Maitotilat voivat saada maitolitroilleen hintalisää lehmien laiduntamisesta ja ulkoilusta, luonnon monimuotoisuutta tukevasta viljelystä ja tilan hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtäävästä työstä.

Valio maksaa tuottajille lainsäädännön vaatimukset ylittävistä toimista. Esimerkiksi hiiliviljelytoimenpiteiden myötä monilajinen nurmi sitoo paremmin hiiltä, ja peltomaan rakenne sekä kunto paranevat, mikä johtaa useimmiten myös parempiin satoihin, ja kasvusto kestää paremmin äärisäitä, kuten kuivuutta ja rankkasateita.

[Lue lisää](#)

Kuva: Valio Oy

Yritysten luontotoimenpiteitä: Tuotantoprosessien resurssitehokkuus

Tuotantohävikki ja sivuvirrat

Tuotantohävikin ja sivuvirtojen hyödyntäminen, jotta raaka-aineet saadaan hyödynnettyä mahdollisimman arvokkaiksi tuotteiksi kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.

- Omissa tuotteissa voidaan hyödyntää hävikkiä uusien tuotteiden raaka-aineena.
- Energiana tai polttoaineena voidaan hyödyntää sivuvirroista ja hävikistä tuotettua biokaasua tai bioetanolia.
- Elintarviketeollisuuden yritykset voivat hyödyntää toistensa sivuvirtoja.
- Eläinten rehuna voidaan hyödyntää sivuvirtoja tai hävikkiä.
- Muilla aloilla, kuten kemian- ja tekstiiliteollisuudessa voidaan hyödyntää sivuvirtoja raaka-aineena.

Resurssitehokkuus

Resurssitehokkuus, jotta energia, vesi ja muut resurssit voidaan hyödyntää tehokkaasti ja kiertotalouden mukaisesti. Kaikkien resurssien tehokas käyttö vähentää painetta luonnon monimuotoisuudelle.

- Resurssien käyttöä mitataan ja prosesseja säädetään tehokkuuden lisäämiseksi.
- Toteutetaan käytännön ratkaisuja, jotka vähentävät hukkaa ja maksimoivat resurssien hyödyntämisen esimerkiksi lämpöenergian ja veden kierrätyksen prosesseissa.

Yritysesimerkki

Olvi kultatasolle EcoVadiksen vastuullisuusarvioinnissa

Olvi on mukana YK:n Global Compact- aloitteessa ja sitoutunut EcoVadis arviointijärjestelmään.

Ympäristövastuullisuuden painopistealueita ovat hiilijalanjäljen pienentäminen, vedenkulutus ja jätevesien käsittely sekä materiaalien käyttö ja kiertotalous. Olvi optimoi muun muassa vedenkäyttöään omassa toiminnassaan kiinnittämällä huomiota tuotannon ja pesujen suunnitteluun, pesuainevalintoihin, sekä laiteteknisiin ratkaisuihin.

Olvi-konserni edellyttää, että myös kaikki sen toimittajat ja yhteistyökumppanit noudattavat tarkoin Olvi-konsernin eettisiä ja liiketoimintaperiaatteita omassa käytännössään.

[Lue lisää](#)

Kuva: Olvi Oyj

Yritysesimerkki

Naapurin maalaiskana pienensi hävikkiä yli 20 000 kiloa

Naapurin maalaiskana on onnistunut vuosina 2022-2023 vähentämään raaka-ainehävikkiä yli 20 000 kiloa.

Toimenpiteinä olivat tuotantoprosessin suurimpien hävikkikohtien tunnistaminen, prosessien tehostaminen koneiden teknisillä ratkaisuilla ja linjapysäytysten minimoinnilla, varastonhallinnalla, sivuvirtojen hyödyntämisellä, työntekijöiden koulutuksella sekä yhteistyöllä läpi osastojen.

Esimerkiksi niin kutsutun lattialihan määrää voi vähentää prosessien kehittämällä merkittävästi.

[Lue lisää](#)

Kuva: Mostphotos

B-osa - Yritysten luontotyö **46**

Yritysesimerkki

Arlan materiaalitehokkuus säästää luonnonvaroja

Arla on mukana elintarvikealan materiaalitehokkuussitoumuksessa ja on saanut työstään tunnustusta. Materiaalien tehokas käyttö vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja luonnonvarojen kulutusta sekä tuo suoria kustannussäästöjä.

Yhtiö on muun muassa lisännyt mittaustekniikkaa tuotantoprosessiin, mikä tuotteen valmistuksen tarkemman ohjaamisen. Lisäksi suunnittelutarkkuutta on parannettu, jotta valmistusmäärät vastaavat mahdollisimman hyvin tilausmääriä.

Arla on kehittänyt ja ottanut käyttöön puupohjaista muovia pakkauksissaan ja ehkäisee ruokahävikkiä esimerkiksi yhteistyössä Yhteinen Pöytä -verkoston kanssa, jolloin myymättä jäänyt ruoka voidaan ohjata ruoka-apuun. Jatkossa Arla aikoo parantaa materiaalitehokkuuttaan yhteistyössä koko arvoketjun kanssa.

[Lue lisää](#)

Kuva: Arla Oy

Yritysesimerkki

Raisio tuottaa sivuvirroista uutta arvoa

Raisiossa tuotannossa syntyvää hukkaa hyödynnetään monin tavoin. Nokian myllyssä energianlähteenä käytetään prosessissa syntyvää kauran kuorta, ja ylimääräinen hukkalämpö ohjataan paikalliseen kaukolämpöverkkoon. Näin sivuvirta korvaa fossiilisia energialähteitä ja vähentää jätteen syntyä.

Hävikkiä on vähennetty myös tuoteinnovaatioilla. Esimerkiksi tuotannossa syntyneet muotovirheelliset pastat jalostetaan kuluttajatuotteiksi, kuten Pelastetut pastat - tuotteiksi. Tällöin käyttökelpoinen raaka-aine ei päädy hävikiksi.

Työtä työtä tukee uuttolaitosinvestointi, jossa kehitetään ja pilotoidaan teknologiaa sivuvirtojen hyödyntämiseen. Uuttoteknologian avulla ravintorikkaita sivuvirtoja voidaan jalostaa uusiksi, lisäarvoa tuottaviksi tuotteiksi. Hanke on saanut rahoitusta NextGenerationEU-ohjelmasta Business Finlandilta.

[Lue lisää](#)

Kuva: Mostphotos

Yritysten luontotoimenpiteitä: Luontohankkeet ja verkostot

Ekologinen kompensatio

Luontohaitat, joita ei voida välttää omassa toiminnassa, voidaan hyvittää toteuttamalla tai rahoittamalla luonnon monimuotoisuutta vahvistavia, viranomaisten hyväksymiä toimenpiteitä vastaavassa elinympäristössä.

Raaka-aineisiin liittyvät luontohankkeet

Globaalisti luontopaineiltaan merkittävillä raaka-aineilla, kuten kahvilla, palmuöljyllä, suklaalla tai teellä, on usein pitkiä arvoketjuja. Arvoketjujen luontotoimien kehittämiseksi tarvitaan yhteistyötä useiden eri toimijoiden kesken, jotka ulottuvat yrityksen omien toimitusketjujen ulkopuolelle. Luontovaikutusten hallitsemiseksi hankkeet voivat keskittyä **esimerkiksi**:

- Kestävien tuotantomenetelmien kehittämiseen ja jalkauttamiseen
- Tiedonkulun läpinäkyvyyden parantamiseen
- Yhtenäisten vastuullisuuskriteerien määrittämiseen.

Luontotoimet

Luontotoimet Suomessa ja maailmalla on kehittymässä markkinoita, joissa yritykset rahoittavat toimia luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi, kuten ennallistamista tai luonnonhoitoa, ja saavat vastineeksi mitattuja ja todennettuja luontohyötyjä. Yritykset voivat näiden luontotoimien avulla vähentää luontoon liittyviä liiketoimintatariskejään.

Alueelliset suojele- ja ennallistamishankkeet

Yritykset voivat myös tukea arvoketjuilleen tärkeitä elinympäristöjä osallistumalla monialaisiin hankkeisiin, joissa parannetaan luonnon tilaa. Suomessa ruuantuotannolla on merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi Itämereen. Kansainvälisesti kotimaisia elintarviketeollisuuden yritykset voivat osallistua yhteistyöhankeisiin, jotka liittyvät esimerkiksi metsiin, vesistöihin ja ruohikkoalueisiin.

Yritysesimerkki

Arla tukee pääskyjen elinympäristöjä BirdLifen kanssa

Arla on yhdessä **BirdLifen** kanssa käynnistänyt hankkeen, jossa maataloilla rakennetaan ja ylläpidetään pesäpaikkoja pääskyille sekä seurataan niiden kannan kehitystä, jotta maataloilla voidaan konkreettisesti tukea lajien elinvoimaisuutta.

Pääskyjen kannat ovat romahtaneet johtuen niiden elinympäristön yksipuolistumisesta, joka johtuu pitkälti karjatilojen vähenemisestä. Eläinten laidunmaat ja maitotilat tarjoavat edelleen tärkeitä ekosysteemejä hyönteisineen ravinnoksi ja rakennuksineen pesimäpaikoiksi.

Pesintää voi tukea jättämällä tilalle luonnontilaisia alueita, rakentamalla tekopesiä, tarjoamalla kosteaa maata pesänrakennuksen avuksi ja soittamalla niiden laulua.

[Lue lisää](#)

Kuva: Pixabay

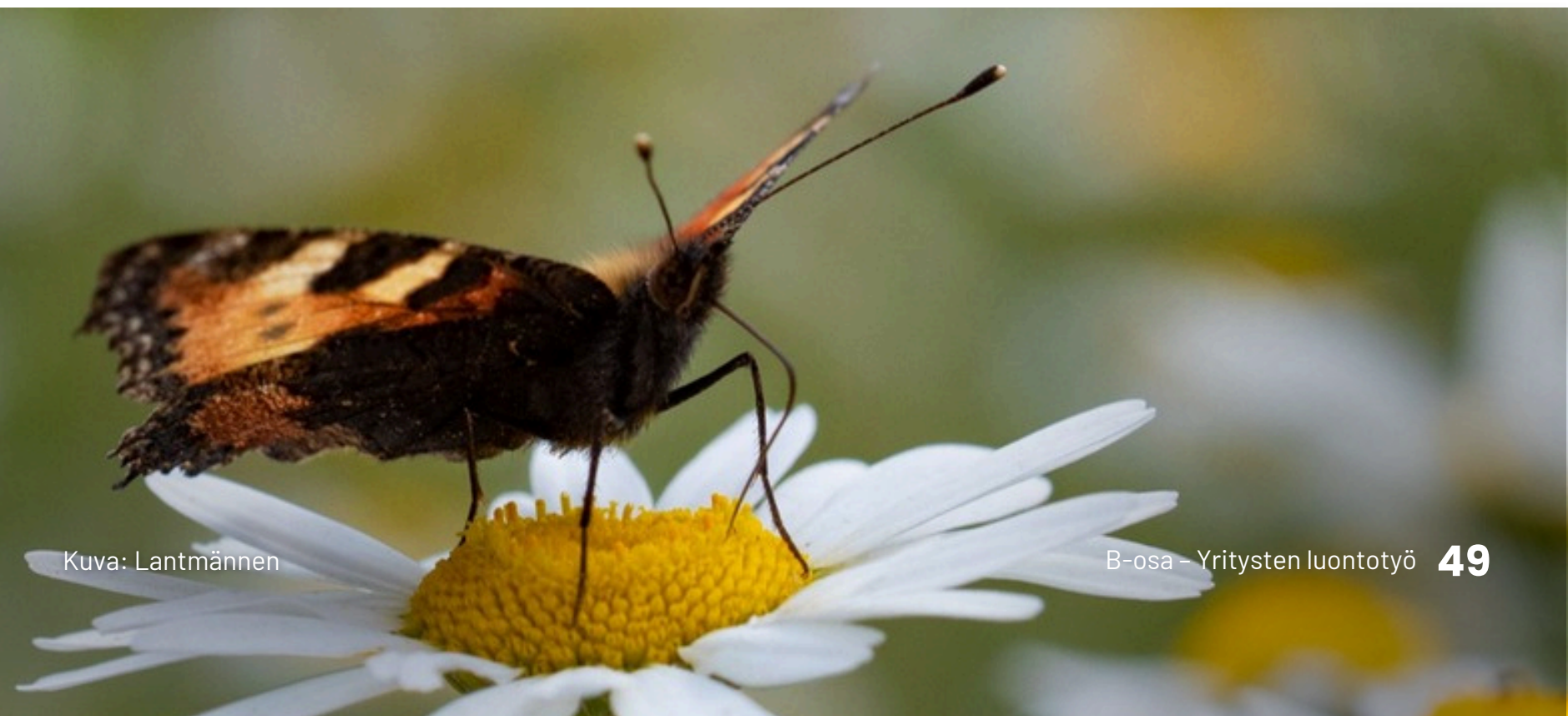
Yritysesimerkki

Lantmännenin Ilmasto & Luonto – ohjelma Vaasanin luontotyön pohjana

Vaasan edistää kestävästä leipäketjua tieteeseen perustuvilla ilmastotavoitteilla ja **Lantmännenin** Ilmasto & Luonto -ohjelman avulla.

Ohjelmassa toteutetaan konkreettisia toimenpiteitä pelloilla, kuten täsmäviljelyä ja biopolttoaineiden käyttöä työkoneissa. Lisäksi käytetään vähähiilisiä lannoitteita. Pelloille kylvetään viljan lisäksi hiiltä sitovia aluskasveja ja peltojen reunoille sijoitetaan pölyttäjiä varten kukkivia vyöhykkeitä.

[Lue lisää](#)

Kuva: Lantmännen

Yritysesimerkki

Fazerin kolmas itämeri-sitoumus keskittyy uudistavaan viljelyyn

Fazer on tehnyt **Baltic Sea Action Groupin** Itämeri-sitoumuksen, jossa yritys kehittää toimintaansa koko arvoketjussa tukemaan Itämeren ja muiden vesistöjen ekologista tasapainoa erityisesti kestävästä ruuantuotannosta näkökulmasta.

Fazer on tehnyt Itämeren suojeluun liittyvää työtä yhdessä BSAG:n kanssa jo vuodesta 2013 lähtien. Yrityksen kolmas Itämeri-sitoumus keskittyy uudistavan viljelyn edistämiseen. Tavoitteena on kehittää ja viedä käytäntöön kestävästä viljanviljelyn periaatteita kouluttamalla viljelijöitä ja henkilöstöä sekä tuomalla uudistava viljely osaksi viljanhankintaa, tuotekehitystä ja viestintää. Sitoumusta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä viljelijöiden, tutkimuksen ja sidosryhmien kanssa osana BSAG:n ja Carbon Action -alustan toimintaa.

[Lue lisää](#)

Kuva: Pixabay

Yritysesimerkki

Elintarvikealan yritykset toteuttamassa Saaristomeri-ohjelmaa

Kansallisen Saaristomeri-ohjelman tavoitteena on parantaa Saaristomeren veden laatua ja vähentää ravinnekuormitusta valuma-alueen maatalouden ja muiden toimijoiden toimenpiteillä.

Elintarviketeollisuuden yritykset, kuten **Apetit, Atria, Valio, Raisio, Vaasan** ja **Olvi** osallistuvat hankkeeseen, jossa suunnitellaan ja toteutetaan toimenpiteitä yhdessä tuottajien kanssa. Yritykset osallistuvat myös pyöreän pöydän keskusteluihin viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

[Lue lisää](#)

Kuva: Pixabay

Yritysesimerkki

Apetitin Räpin koetila toimii yhteistyön ja tutkimuksen keskuksena

Apetitin Räpin koetila Säkylässä toimii pitkään jatkuneen viljelytutkimuksen ja -kehityksen keskuksena, jossa uusia viljelymenetelmiä ja kasvilajikkeita testataan ennen niiden laajempaa käyttöönottoa sopimusviljelijöillä.

Koetila tekee aktiivista tutkimusyhteistyötä viljelijöiden, tutkijoiden ja järjestöjen kanssa, esimerkiksi maaperän kasvukuntoa, kasvinsuojelumenetelmiä ja kestävä viljelyn keinoja kehittämissä hankkeissa. Yhteistyön tuloksena kehitetään muun muassa Apetitin viljelymenetelmää, joka sisältää esimerkiksi kasvikohtaisia viljelyohjeita toimenpiteiden ajoitukseen, viljelykierron suunnittelun sekä maaperän hyvinvointia edistäviä toimia.

Koetilalla kehitetty tieto ja osaaminen jaetaan viljelijöille ja asiantuntijoille esimerkiksi koetilapäivien ja koulutusten kautta, mikä tukee koko viljelyekosysteemin kehitystä ja kotimaista kasvisten tuotantoa.

[Lue lisää](#)

Kuva: Apetit Oyj

Luontotyön kehittäminen vaatii yhteistyötä

Onnistuneet luontotoimet ovat yhteistyön tulos. Ohessa on muutamia esimerkkejä yhteistyömalleista ja toimijoista, joiden kanssa omaa luontotyötä voi kehittää.

Yritykset voivat edistää luontotyötä myös vaikuttamalla toimintaympäristöön laajemmin. Vaikutusmahdollisuudet ovat suuremmat alan yhteistyön kautta. Lisäksi jakamalla parhaita käytäntöjä ja kokemuksia esimerkiksi ETL:n tuella yritykset nopeuttavat kestäviä toimintamalleja koko alalla.

“Vaikutusmahdollisuudet ovat suuremmat alan yhteistyön kautta.”

Yhdessä vaikuttamalla **sääntelyyn** ja **kannustinjärjestelmiin** luodaan edellytyksiä laajasti toteutettaville, kannattaville luontotoimille.

Tuotesuunnittele ja liiketoiminnan kehitys

Ruokateknologiaa ja luontovaikutusten laskentaa kehittävät tutkimuslaitokset, kuten VTT, Luke ja SYKE.

Innovoivat start-up yritykset.

Toimitusketjut

Järjestöjen, kuntien ja maakuntien projektit, jotka kytkeytyvät yrityksen omiin toimitusketjuihin.

Tutkimusprojektit yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Tuotantoprosessien resurssitehokkuus

Koneiden ja laitteiden valmistajat.

Muut toimialat, jotka voivat hyödyntää sivuvirtoja. Esimerkiksi energia-, kemian- ja tekstiiliteollisuus.

Luontohankkeet ja verkostot

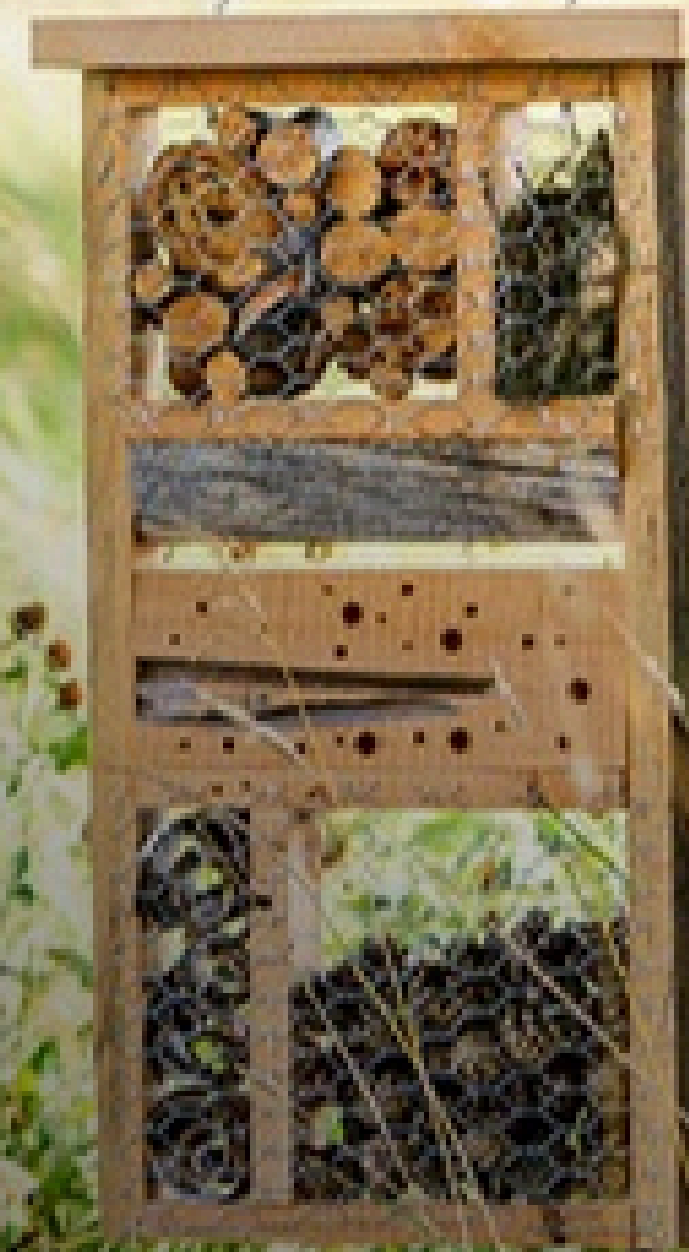
Paikalliset, kansalliset ja kansainväliset ympäristö- ja tuottajajärjestöt.

B-osa

05

Mittarointi, seuranta ja raportointi

Kuva: Apetit Oyj

Mittaroinnin, seurannan ja raportoinnin rooli luontotyössä

Elintarviketeollisuuden luontotavoitteen saavuttaminen riippuu alan yritysten luontotoimista sekä toimien mitattavuudesta ja seurannasta. Elintarviketeollisuusliitto seuraa toimialan yhteistä edistymistä aiemmin kuvatulla tavalla (s. 14). Alan yhteiset mittarit on valittu ohjaamaan yritysten luontotyötä ja mahdollistamaan tulosten vertailtavuus.

Luontotyö ei ole vain tuotantoketjussa tapahtuvaa vaikuttamista, vaan ulottuu koko yrityksen strategiaan ja liiketoimintaan. Siksi mittarointi, seuranta ja raportointi ovat keskeinen osa yrityksen kokonaisvaltaista kehittämistä.

“Luontotyö ei ole vain tuotantoketjussa tapahtuvaa vaikuttamista, vaan ulottuu koko yrityksen strategiaan ja liiketoimintaan.”

Koska luontotyö on jatkuva prosessi, yritysten kannattaa määritellä omiin tavoitteisiinsa sopivat numeeriset ja ohjaavat mittarit. Niiden avulla voidaan arvioida edistymistä, tarkentaa tavoitteita ja päivittää toimenpiteitä. Seuranta ja raportointi on luontevaa kytkeä osaksi vastuullisuusraportointia, samalla tunnistaen synergiat ja mahdolliset ristiriidat muun vastuullisuustyön kanssa.

Avoin viestintä luontotoimista on tärkeää, sillä se kannustaa myös muita toimijoita. Yksittäisistä teoista viestimisen rinnalla on hyvä tuoda esiin yrityksen koko liiketoimintaa ohjaava luontotavoite tai -visio sekä huomioida lainsäädännön asettamat vaatimukset.

Kuva: Mostphotos

Mittariston kehittäminen

Yritykset voivat halutessaan hyödyntää **Kunming-Montrealin monimuotoisuusviitekehyksen** (s. 12) sellaisia tavoitteita, jotka ovat oleellisia elintarviketeollisuuden arvoketjulle.

Globaaleja tavoitteita tukevien toimien mittaaminen yrityksessä		Kuinka toimet tukevat globaaleja tavoitteita vuodelle 2030
Kyllä/Ei	Oman arvoketjun luontoyhteyksien kartoittaminen.	Tavoitteena on tukea tavoitetta varmistaa, että kaikki alan yritykset ovat tunnistanee arvoketjusta luontovaikutukset, -riippuvuudet, -riskit ja mahdollisuudet.
% riski raaka-aineista	Metsäkatoriskin sisältävien raaka-aineiden alkuperän varmistus.	Tavoitteena on ettei käytetyt raaka-aineet aiheuta metsäkatoa tukien tavoitetta lopettaa tärkeiden ekosysteemien häviäminen.
% parannus tehokkuudessa	Toimet resurssiviisauden huomioimiseksi arvoketjussa kuten energia- ja materiaalitehokkuus.	Tavoitteena on koko alan resurssiviisaat toimintatavat, jotka kattavat koko arvoketjun tukien tavoitetta luonnonvarojen kestävästä käytöstä.
% per päästö-lähde	Ilmastopäästöjen nollaaminen, vesistö- ja maaperäpäästöjen puolittaminen ja muovirokkan estäminen kokonaan.	Tavoitteena on tukea tavoitetta puolittaa ravinnepäästöt ja torjunta-aineiden ja kemikaalien käyttöön liittyvät kokonaisriskit sekä lopettaa muovisaaste.

Globaaleja tavoitteita tukevien toimien mittaaminen yrityksessä		Kuinka toimet tukevat globaaleja tavoitteita vuodelle 2030
% raaka-aineista	Raaka-aineiden tuotanto kestävien käytäntöjen mukaisesti.	Tavoitteena on tukea tavoitetta kestävästä maatalouden ja vesiviljelyn käytännöistä sekä ekosysteemien kyvystä tuottaa ekosysteemipalveluita.
Kyllä/Ei	Yhteistyö arvoketjun sisällä sekä ulkopuolella.	Tavoitteena on tukea kestäviin toimintatapoihin, tiedon saatavuuden ja teknologisten innovaatioiden kehitykseen liittyviä tavoitteita.
Kyllä/Ei	Avoin viestintä luontotyöstä.	Tavoitteena on tukea raportointiin, tiedon saatavuuteen sekä kestävien kulutustapojen jakamiseen liittyviä tavoitteita.

Mistä löydät tietoa tavoitteiden määrittämiseen?

Oheisessa taulukossa hyödynnetään edellisen sivun (s. 55) ehdotettuja mittareita ja kuvataan, mistä voit löytää aiheeseen liittyvää lisätietoa käsikirjasta tai muista ETL:n julkaisuista.

Ehdotus mittarin määrittämiseen		Hyödynnettävää tietoa käsikirjan kappaleissa ja muissa julkaisuissa
Kyllä/Ei	Oman arvoketjun luontoyhteyksien kartoittaminen.	Luontoyhteyksien kartoitus hyödyntämällä biodiversiteettiselvitystä ja käsikirjan B-osan kappaletta 01: toimintaympäristön ymmärtäminen .
% riski raaka-aineista	Metsäkatoriskin sisältävien raaka-aineiden alkuperän varmistus.	Riskiraaka-aineiden tunnistaminen SBT-verkoston High Impact Commodity listauksen (HICL) mukaisesti. Käsikirjan B-osan kappale 03: tiekartan rakentaminen .
% parannus tehokkuudessa	Toimet resurssiviisauden huomioimiseksi arvoketjussa kuten energia- ja materiaalitehokkuus.	Tehokkuuden määrittäminen tuotannossa esimerkiksi energian, veden, raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien kulutuksen kautta. Käsikirjan B-osan kappale 04: Toimenpiteiden toteuttaminen .
% per päästölähte	Ilmastopäästöjen nollaaminen, vesistö- ja maaperäpäästöjen puolittaminen ja muoviroskan estäminen kokonaan.	Ilmastopäästöjen laskenta koko arvoketjun (scope 1-3) osalta. Tuotantohävikin osuus. Muovin osuus pakkausmateriaaleista. Käsikirjan B-osan kappale 04: Toimenpiteiden toteuttaminen .

Ehdotus mittarin määrittämiseen		Hyödynnettävää tietoa käsikirjan kappaleissa ja muissa julkaisuissa
% raaka-aineista	Raaka-aineiden tuotanto kestävien käytäntöjen mukaisesti.	Raaka-aineet, joissa on huomioitu luonnon monimuotoisuus sopimuksissa tai hankintapolitiikoissa. Käsikirjan B-osan kappale 04: Toimenpiteiden toteuttaminen .
Kyllä/Ei	Yhteistyö arvoketjun sisällä sekä ulkopuolella.	Olellaisten yhteistyökumppaneiden tunnistaminen ja yhteistyön aloittaminen. Käsikirjan B-osan kappaleet: 03: tiekartan rakentaminen ja 04: Toimenpiteiden toteuttaminen .
Kyllä/Ei	Avoin viestintä luontotyöstä.	Avoin viestintä voi käsittää luontotyöstä (tavoitteet, toimet, aloitteet) viestimisen yrityksen vuosi- ja vastuullisuusraporteissa, asiakasviestinnässä ja sidosryhmätyössä. Käsikirjan B-osan kappaleet 04: Toimenpiteiden toteuttaminen ja 05: Mittarointi, seuranta ja raportointi .

Luontotyö ja vapaaehtoinen kestävyysraportointistandardi

Vapaaehtoinen kestävyysraportointistandardi (Voluntary Sustainability Reporting Standard for SMEs, VSME) on pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattu raportointikehikko, joka on suunniteltu auttamaan yrityksiä raportoimaan vastuullisuustietoja selkeästi ja yhdenmukaisesti ilman raskasta hallinnollista taakkaa.

Suoraan luonnon monimuotoisuuteen liittyen standardissa on kaksi kohtaa (B5): yrityksen maankäyttö sekä toimipaikkojen läheisyys luonnon kannalta merkittäviin alueisiin kuten suojelualueisiin.

Tämän lisäksi standardeissa kehoitetaan jakamaan tietoa yrityksen kestävyystoimista, -linjauksista ja -tavoitteista (B2 ja C2). Tähän kokonaisuuteen voi liittää tietoja luontotyöstä. Myös luontokadon ajureihin, kuten saasteisiin (B4), vedenkäyttöön (B6) ja luonnonvarojen käyttöön (B7) on omat raportointiohjeistukset. Ilmatoon liittyen on perustietojen (B3) lisäksi yksityiskohtaisempia ohjeistuksia (C3-C4).

Kuva: Pixabay

B-osa

06

**Ratkaisuja
luontotyön haasteisiin**

Kuva: Helsingin mylly Oy

Toimintaympäristön on tuettava luontotyötä

Toimintaympäristö vaikuttaa ratkaisevasti yritysten luontotyöhön. Sen tulisi ohjata kuluttajia valitsemaan kestävät tuotteet.

Toimintaympäristöön vaikuttavat monet muutostekijät:

Luontopolitiikka ja yrityssääntely

- Kansainvälinen, EU:n ja Suomen tavoite tähtäävät luonnon vahvistamiseen, mikä luo vaatimuksia yrityksille.
- Luonnonarvomarkkinoita ja ekologista kompensatiota edistetään sekä EU:n että Suomen tasolla.

Sidosryhmäpaine

- Kuluttajien ympäristötietoisuuden ja hintatietoisuuden tasapaino vaikuttaa ostopäätöksiin.
- Rahoitusalan herääminen luontotyöhön voi mahdollistaa rahoituksen paremmin ehdoin.
- Kansalaisjärjestöjen aktiivisuus kirittää yritysten luontotyötä.

Hallinnolliset esteet

- esim. Hallinnolliset esteet sivuvirtojen hyödyntämiselle voivat hidastaa luontotyötä.

Kestävyyssratkaisujen tunnistaminen

- Kestävyyssratkaisujen tunnistaminen voi tuoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kilpailukykyä.

Kuva: Pixabay

Voimme vaikuttaa toimintaympäristöön

Ruokajärjestelmän toimijoiden yhteinen kunnianhimo voi muokata toimintaympäristöä.

Elintarviketeollisuuden yritykset voivat vaikuttaa siihen yhteistyössä koko ruokaketjun kanssa, erityisesti Elintarviketeollisuusliiton kautta.

Keinoja ovat esimerkiksi parhaiden käytäntöjen esiin tuominen, kannustimien kehittämiseen osallistuminen ja aktiivinen viestintä.

Toimintaympäristön luomat mahdollisuudet

Luontotyön mahdollisuuksia syntyy erityisesti silloin, kun toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia. Yritysten kannattaa seurata ja tunnistaa muutoksia sekä olla valmiita tarttumaan niiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. ETL seuraa aktiivisesti toimintaympäristöä ja pyrkii omalta osaltaan tukemaan yritysten luontotyötä.

Mahdollisuuksia voi löytyä esimerkiksi:

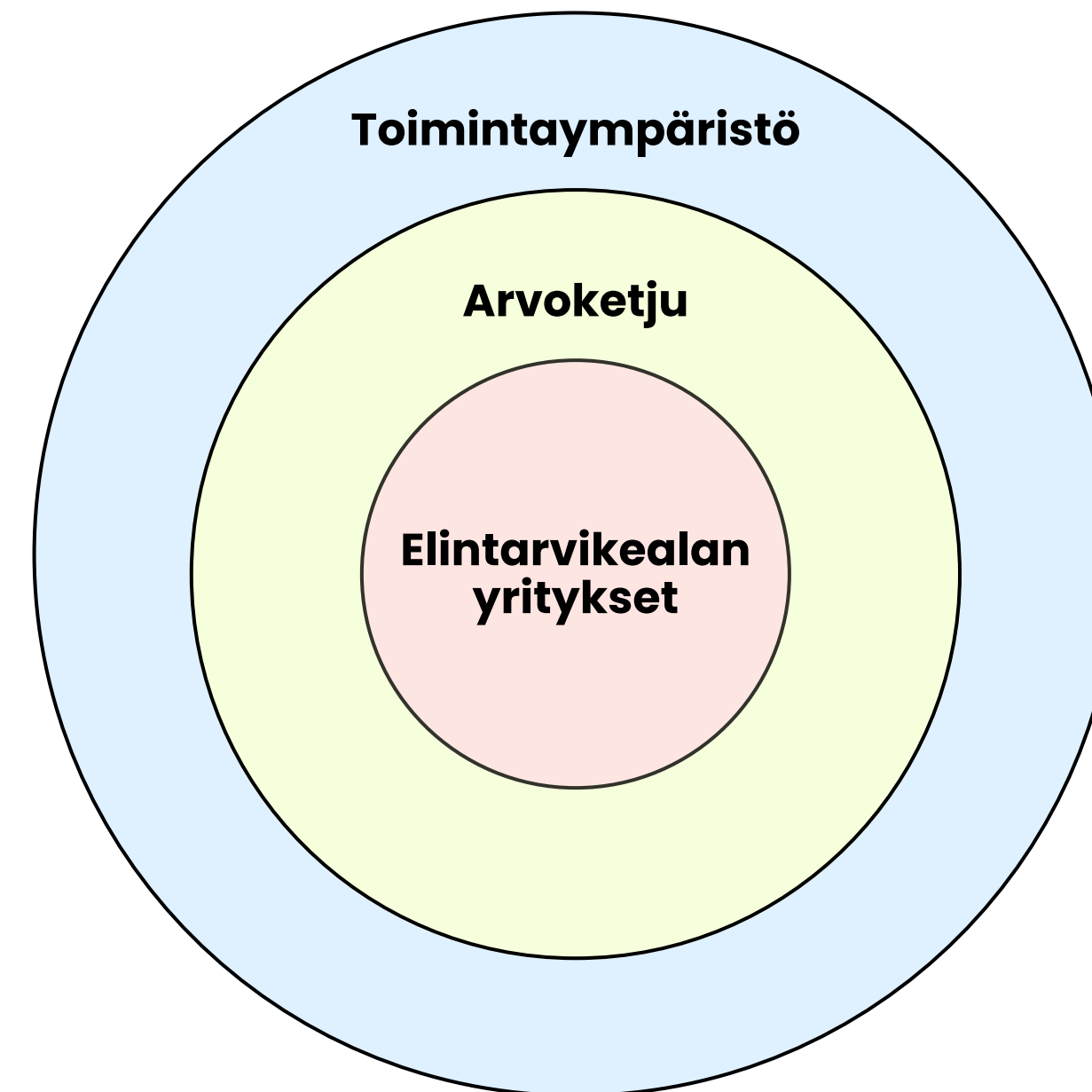
Ruokajärjestelmän tai **toimintaympäristön** laajemmissa muutoksissa (ks. edellisen sivun muutostekijät).

Arvoketjun yhteistyömahdollisuuksissa, joilla uudistetaan toimintatapoja, kuten uudet kansainväliset hankkeet tai koalitiot.

Yrityksen sisällä tapahtuvat muutokset, kuten strategian päivitys tai organisaatiomuutokset.

Luontokäsikirjaa koostaessa on tunnistettu **kaksi erityisteemaa**, jotka voivat erityisesti tukea luontotyön edistämistä:

- Luontotyöstä innostuminen ja motivointi,
- Luontotyön tekeminen tietopuutteista huolimatta.

Luontotyöstä innostuminen ja motivointi

Luontotyöstä on usein helppo innostua, sillä se tuottaa arvoa yhteiskunnalle, yritysten pitkän aikavälin toimintaedellytyksille ja itse luonnolle. Luonnon merkityksen ymmärtäminen ja konkreettinen luontotyö lisäävät koko ruokajärjestelmän toimijoiden sitoutumista ja tukevat resurssien kohdentamista.

○ = mahdollisuuksia yrityksen sisällä   ○ = Mahdollisuuksia yhteistyössä

Muu ympäristövastuun työ. Elintarvikealalla vastuullisuus on jo arkipäivää ja monet yritykset toteuttavat vaikuttavia ilmastotoimia. Ilmasto- ja luontotyöllä on merkittäviä synergioita ja luontotoimet kannattaa integroida ilmastotyön rinnalle. Tämä vahvistaa kokonaisvaikuttavuutta ja tehostaa resurssien käyttöä.

Selkeä ja läpinäkyvä viestintä luontotoimista. Aitoihin tekoihin perustuva ja teot oikeisiin mittasuhteisiin asettava viestintä innostaa yrityksen sisäisiä toimijoita sekä sidosryhmiä, kuten kuluttajia. Läpinäkyvä viestintä lisää uskottavuutta, luo edellytyksiä sidosryhmien tuelle ja voi vaikuttaa kulutustottumuksiin. Samalla se purkaa niin kutsuttua tekemättömyyden harhaa.

Luontoa vaaliva arvopohja ja luontotyön sanansaattajat. Luontotyö lähtee yrityksen arvoista ja johdon sitoutumisesta. Johtoryhmän ja hallituksen jäsenten ymmärrystä luonnon monimuotoisuuden merkityksestä kannattaa vahvistaa riittävien resurssien takaamiseksi.

Positiivinen tulevaisuusajattelu. Luontotyön vaikuttavuus vahvistuu, kun innostus leviää yrityksen ulkopuolelle koko arvoketjuun. Yhteistyössä arvoketjun toimijat voivat nähdä luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen yhteisenä investointina tulevaisuuteen, joka luo uusia toimintamalleja, osaamista ja arvoa sekä vahvistaa positiivista tulevaisuusajattelua.

Rahoitusmahdollisuudet

Luontotyöhön ja -hankkeisiin on monia rahoitusmahdollisuuksia. Useat rahoittavat tahot ovat myös tunnistaneeet luontotyön tärkeyden. Lisätietoja luontotoimien rahoitusmahdollisuuksista voi saada esim. Priodiversity LIFE -hankkeen biodiversiteettirahoitushubista.

Rahoittava tah	Rahoitettavat luontotoimet	Vaadittavat yhteistyötahot
Business Finland - julkinen kehitys- ja innovaatiotuki.	Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeet, myös luontoposiitiiviset ratkaisut ja pilotit.	Yritys voi hakea itse tai yhdessä muiden yritysten ja tutkimusorganisaatioiden kanssa; kumppanuudet usein vahvistavat hakemusta.
EU LIFE.	Luonto- ja biodiversiteettiprojektit, ennallistaminen, kokeilut ja parhaiden käytäntöjen levitys.	Yritys voi olla mukana hakijana tai kumppanina konsortiossa (yritykset, julkiset toimijat, järjestöt).
Horizon Europe.	Suuret tutkimus- ja innovaatiohankkeet biodiversiteetin, kestävän tuotannon ja luonnonhoidon teemoissa.	Konsortiot, joissa mukana yrityksiä, tutkimuslaitoksia ja muita toimijoita.
Rahoituslaitosten, säätiöiden kuten Relex-säätiön ja yritysten rahoitusohjelmat, kuten Ålandsbankenin Itämeriprojekti ja Metsä Groupin luontohankkeet.	Rahoitusohjelmilla on usein tiettyjä tavoitteita, kuten Itämeren tilan parantaminen tai innovatiiviset ratkaisut luonnon tilan parantamiseksi. Itse toimet ovat vapaammin määritettävissä.	Yritys voi hakea, kunhan hanke vastaa rahoitusohjelman tavoitteita.
Rahoituslaitosten rahoitusinstrumentit, kuten Finnveran ilmasto- ja ympäristölaina, Nordean vihreä rahoitus (ml. biodiversiteettikriteerit) tai Säästöpankin vihreät lainat.	Ympäristövaikutuksia vähentäviin ja luonnon tilaa parantaviin toimiin liittyvät investoinnit.	Yritys voi hakea rahoitusta itse.

Luontotyön tekeminen tietopuutteista huolimatta

Vaikka kaikkea tarvittavaa tietoa arvoketjujen luontovaikutuksista ei vielä ole saatavilla, eikä yhteisiä mittareita koko elinkeinoelämälle ole kehitetty, luontotyötä voi edistää systemaattisesti ja tavoitteellisesti olemassa olevan tiedon perusteella.

Keskeistä on varmistaa toiminnan oikea suunta ja kehittää tavoitteita, toimia ajantasaisen tutkimustiedon karttuessa ja käytäntöjen kehittyessä, sekä mahdollisuuksien mukaan edistää aktiivisesti tiedon keräämistä.

Mahdollisuuksia yrityksen sisällä

- **Iteroiva lähestymistapa.** Luontotyötä kannattaa edistää vaiheittain ajantasaisen tutkimustiedon pohjalta. Alkuvaiheessa toiminnan oikea suunta on tärkeämpää kuin täydellisen tarkkuuden mahdollistavien mittareiden odottaminen.
- **Luontokadon ajurien huomioiminen.** Kansainvälinen luontopaneeli on määritellyt viisi suurinta suoraa ajuria, jotka aiheuttavat luontokatoa (ks. s.19). Lähestymällä luontotyötä ajurien kautta voidaan vahvistaa työn vaikuttavuutta ja voidaan varmistaa, että suunta on oikea.

Mahdollisuuksia yhteistyössä ja tiedon kehittämisessä

- **Luontokäsikirjan käyttöönotto.** Tämä luontokäsikirja on kehitetty yhteistyössä alan yritysten kanssa. Se määrittelee yhteisen tavoitetilan ja luontotiekartan viitekehyksen sekä tarjoaa yhdenmukaisia mittareita, joita yritykset voivat hyödyntää seurannassa ja raportoinnissa.
- **Matkiminen.** Kotimaisten ja kansainvälisten käytäntöjen seuraaminen omalta ja muilta toimialoilta, käyttöönotto ja skaalaaminen vauhdittavat luontotyötä koko alalla.
- **Tutkimustiedon tukeminen.** Alan yritykset osallistuvat aktiivisesti tutkimushankkeisiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa esimerkiksi alkutuotannon toimintatapojen kehittämiseksi. Hankkeiden tuloksia voidaan soveltaa jo niiden aikana, ja oppeja jaetaan koko alalle.

Lähdeluettelo

Arla Oy. (n.d.) Arla ja BirdLife tekevät yhdessä #TilaaToivolle. <https://www.arla.fi/tilaatoivolle/>

Arla Oy. (n.d.). Vastuullisuus. Viitattu 6.2.2026. <https://www.arla.fi/vastuullisuus/>

Atria Oyj. (n.d.). Vastuullisuus. Viitattu 6.2.2026. <https://www.atria.com/vastuullisuus/>

Apetit Oyj. (n.d.). Räpin kotila - satakuntalainen viljelyosaamisen pioneeri. Viitattu 6.2.2026. <https://apetit.fi/hyvinvointia-kasviksista/satakuntalaisen-viljelyosaamisen-pioneeri/>

Baltic Sea Action Group. (27.2.2023). Fazer tekee pitkäjänteistä työtä ympäristövaikutustensa pienentämiseksi koko arvoketjussa.

<https://www.bsag.fi/itameri-sitoumukset/fazer-tekee-pitkajanteista-tyota-ymparistovaikutustensa-pienentamiseksi-koko-arvoketjussa/>

Convention on Biological Diversity. (2022). Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (Decision 15/4).

<https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>

EFRAG. (2024). EFRAG Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs (VSME).

<https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/VSME%20Standard.pdf>

Elintarviketeollisuusliitto. (19.4.2024). Viking Malt tukee luonnon monimuotoisuutta uusilla tuotteilla ja uudistavalla viljelyllä.

<https://www.etl.fi/uutishuone/viking-malt-tukee-luonnon-monimuotoisuutta-uusilla-tuotteilla-ja-uudistavalla-viljelylla/>

Elintarviketeollisuusliitto. (8.6.2023). Selvitys luonnon monimuotoisuuden merkityksestä elintarviketeollisuudelle.

https://www.etl.fi/wp-content/uploads/2023/08/biodiversiteettiselvitys_2023.pdf

Fazer Group. (n.d.). Vastuulliset pakkaukset. Viitattu 6.2.2026. <https://www.fazer.fi/vastuullisuus/vastuulliset-pakkaukset/>

Food and Drink Federation. (2025). Nature Handbook for Food & Drink Manufacturers.

<https://www.fdf.org.uk/fdf/our-work/our-campaigns/ambition-2030/naturehandbook/>

Global Compact Network Finland. (n.d.). Tieteeseen perustuvat luontotavoitteet. Viitattu 6.2.2026.

<https://www.globalcompact.fi/tieteeseen-perustuvat-luontotavoitteet>

Hankkija Oy. (n.d.). Uuden sukupolven fytaasi – kohti pienempiä ruokinnan ympäristövaikutuksia.

https://www.hankkija.fi/rehut/sikojen-rehut_-kaikki/ia-uuden-sukupolven-fytaasi--kohti-pienempia-ruokinnan-ymparistovaikutuksia-2047748/

Heemstra, E. & Scholten, S. (2023). Biodiversity and Business. Challenges and good practices. Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). <https://www.pwc.nl/nl/actueel-publicaties/assets/pdfs/biodiversity-and-business-vbdo-2024.pdf>

Lähdeluettelo

Järviö, N., Uusitalo, V., & Tuomisto, H. (2025). A Finnish database for biodiversity impacts of food items consumed in Finland. Nordic-Baltic Food Systems Conference and Policy Forum 2025, Helsinki, Finland. <https://research.lut.fi/converis/portal/detail/Publication/25668090>

Lassila & Tikanoja Oyj. (n.d.) Rasion kierrätysaste on 90 % – biojätteestä tehdään biokaasua.

<https://www.lt.fi/referenssit/lt-tukena-raision-kiertotaloustyossa-biojate-jalostuu-ymparistoystavalliseksi-biokaasuksi>

Lounais-Suomen elinvoimakeskus. (13.1.2026). Yritykset ovat sitoutuneet edistämään yhdessä konkreettisia ratkaisuja Saaristomeren hyväksi.

STT Info. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/71728825/yritykset-ovat-sitoutuneet-edistamaan-yhdessa-konkreettisia-ratkaisuja-saaristomeren-hyvaksi?lang=fi&publisherId=69821608&utm=>

Naapurin Maalaiskana Oy. (29.11.2024). Vastuullisuustarinoita: Raaka-ainehävikin vähentäminen.

<https://www.naapurinmaalaiskana.fi/vastuullisuus/vastuullisuustarinoita/raaka-ainehavikin-vahentaminen-naapurin-maalaiskanalla/>

Olvi Oyj. (13.11.2025). Olvi jälleen maailman vastuullisimpien kasvuyritysten listalla – ainoana suomalaisena elintarvikealan yrityksenä.

<https://www.olvi.fi/2025/11/13/olvi-jalleen-maailman-vastuullisimpien-kasvuyritysten-listalla-ainoana-suomalaisena-elintarvikealan-yrityksena/>

Paulig Group. (21.4.2023). Paulig lanseeraa ainutlaatuisen ilmastorahaston vauhdittaakseen ilmastotoimia arvoketjussaan.

<https://www.pauliggroup.com/fi/uutishuone/paulig-lanseeraa-ainutlaatuisen-ilmastorahaston-vauhdittaakseen-ilmastotoimia-arvoketjussaan>

Raininko, M. (28.4.2025). Luonto kuuluu bisnekseen – elintarvikeala tekee työtä monimuotoisuuden puolesta. Elintarviketeollisuusliitto.

<https://www.etl.fi/uutishuone/luonto-kuuluu-bisnekseen-elintarvikeala-tekee-tyota-monimuotoisuuden-puolesta/>

Rockström, J., Thilsted, S. H., Willett, W. C., Gordon, L. J., Herrero, M., Hicks, C. C., ... & DeClerck, F. (2025). The EAT–Lancet Commission on healthy, sustainable, and just food systems. *The Lancet*, 406(10512), 1625–1700. DOI: [10.1016/S0140-6736\(25\)01201-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(25)01201-2)

Saarioinen Oy. (n.d.). Tuotteemme ovat palmuöljyttömiä. Viitattu 6.2.2026.

<https://www.saarioinen.fi/saarioinen/vastuullisuus/vastuullisuus-saarioisilla/tuotteemme-ovat-palmuoljyttomia/>

Lähdeluettelo

Science Based Targets Network. (n.d.). Materiality screening. Viitattu 6.2.2026.

<https://sciencebasedtargetsnetwork.org/companies/take-action/assess/materiality-screening/>

Science Based Targets Network. (n.d.). Science Based Targets Network. Viitattu 6.2.2026. <https://sciencebasedtargetsnetwork.org/>

Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD). (2023). Guidance on the identification and assessment of nature-related issues: The LEAP approach. (Versio V1, syyskuu 2023).

<https://tnfd.global/publication/additional-guidance-on-assessment-of-nature-related-issues-the-leap-approach/>

Trans Farm Oy. (n.d.). Trans Farm. Viitattu 6.2.2026. <https://www.transfarm.fi/>

Vaasan Oy. (n.d.) Ympäristö. Viitattu 6.2.2026. <https://www.vaasan.fi/tietoa-meista/vastuullisuus/ymparisto/>

Valio Oy. (1.6.2022). Valiolta uusi taloudellinen kannustin maitotilayrittäjille – tavoitteena lisätä lehmien laidunnusta, luonnon monimuotoisuutta ja ilmastotoimia. <https://www.valio.fi/uutiset/valiolta-uusi-taloudellinen-kannustin-maitotilayrittajille-tavoitteena-lisata-lehmien-laidunnusta-luonnon-monimuotoisuutta-ja-ilmastotoimia/>

Valtioneuvosto. (2025). Kansallinen ruokastrategia 2040: Onnellisen ruuan maa. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:113.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/1e9a2c17-569c-4bd9-8d36-ce1e88ad562f>

Water Footprint Assessment Tool. (n.d.). Water Footprint Assessment Tool. Viitattu 6.2.2026. <https://www.waterfootprintassessmenttool.org/>

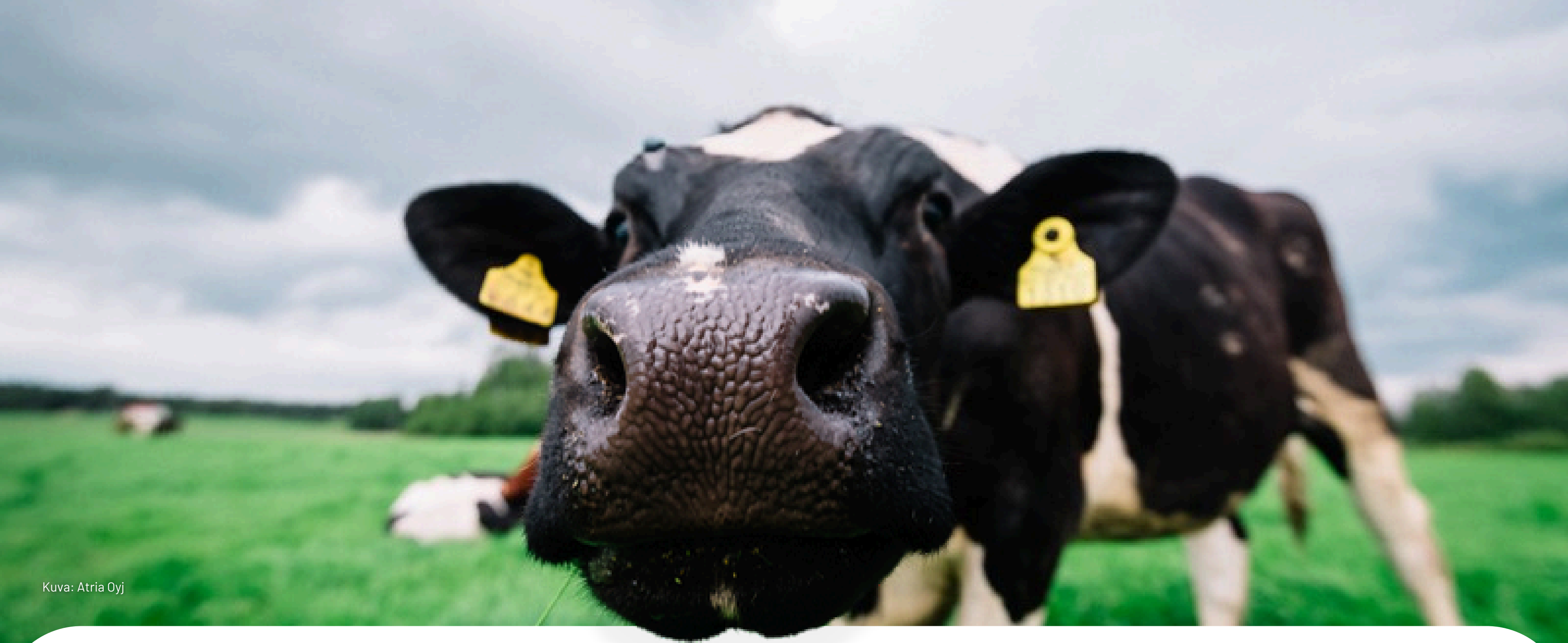
WWF Suomi. (n.d.). Kalaopas. Viitattu 6.2.2026. <https://wwf.fi/ruoka/kalaopas/>

WWF Suomi. (n.d.). Apetit. Viitattu 30.1.2026. <https://wwf.fi/yhteistyoyritysten-kanssa/yhteistyokumppanit/apetit/>

WWF UK. (n.d.). WWF basket: Deforestation. Viitattu 6.2.2026. <https://www.wwf.org.uk/wwf-basket/deforestation>

Ympäristöministeriö. (17.3.2025). Ilmastobarometri ja Luontobarometri 2025. Tietoisuus luontokadon etenemisestä lisääntynyt, ilmastoratkaisut nähdään Suomelle mahdollisuutena.

<https://ym.fi/-/tietoisuus-luontokadon-etenemisesta-lisaantynyt-ilmastoratkaisut-nahdaan-suomelle-mahdollisuutena>

Kuva: Atria Oyj

@2026
Elintarviketeollisuuden luontokäsikirja

Elintarviketeollisuusliitto ry
Pasilankatu 2, 00240 Helsinki
etl@etl.fi
[etl.fi](https://www.etl.fi)

